

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

Odkaz Jana Dismase Zelenky pro současnost v regionu Podblanicko

Bakalářská práce

Autorka: Iveta Bušková, obor:

Specializace v pedagogice, Anglický jazyk – Hudební výchova

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc.

Praha 2009

Anotace

Autorka ve své bakalářské práci představuje svůj rodný kraj, kde se narodil český barokní hudební skladatel Jana Dismas Zelenka Podblanicko. Zabývá se skladatelovým působením v Čechách, v Drážďanech, ve Vídni, jeho hudební kariérou a životními osudy. Snaží se sledovat kulturní hodnoty, tradice, vztah k minulosti a zjistit, jaký je odkaz Jana Dismase Zelenky v Louňovicích pod Blánkem a jeho okolí v současné době.

Dále se autorka zabývá festivalem Podblanický hudební podzim, který byl založen na skladatelovu počest a vede rozhovory s rodáky tohoto kraje, kteří se snaží skladatelův odkaz obnovit a v tradicích pokračovat.

Resumé

In the bachelor thesis the author introduces her native heath where Czech baroque composer Jan Dismas Zelenka was born. This region is called Podblanicko. The author deals with Zelenka's life in Czech, in Dresden, in Vienna and she also shows his career and destiny. She tries to monitor culture values, traditions, relation to the past and to discover what is the heritage of Jan Dismas Zelenka in Louňovice pod Blaníkem and around it in present.

Then she deals with the festival Podblanický hudební podzim which was found in honour of the composer and she also introduces other natives of Podblanicko who try to renew the composer's heritage.

Praha 2009

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením doc. PaedDr. Miloše Kodejšky, CSc. V práci jsem použila informační zdroje uvedené v seznamu.

Ve Voticích dne 8.4.2009

Iveta Bušková

Obsah

1. ÚVOD	2
2. JANA DISMASE ZELENKY, DRÁŽDANSKÝ, BRAZDANSKÝ A VIDEŇSKÝ HUDEBNÍ SKLADATEL A HODNĚNÍ JHO ŽIVOTA	9
2.1 Život Jana Dismase Zeelenky v Čechách	9
2.1.1 V mládí Sibir a pobyt pod Blaníkem	9
2.1.2 Příchod do Brna ze Zelenky do kraje a jeho působení v Louňovicích	9
2.1.3 Rodina otce Zeelenky a Marie Magdaleny Hájkové	10
2.1.4 Jan Lukáš Zeelenka a jeho dětství	12
2.1.5 Zeleňák kašpoví před odchodem do Drážďan	15
2.2 Odklání skladatele ze země a jeho hudební kariéra	14
2.2.1 První hudební a singlové v Německu	14
2.2.2 První Dismas Zeelenka v Drážďanech	15
2.2.3 První koncert v Vídní	16
2.2.4 První koncert v Drážďanech	18
2.2.5 První koncert Jana Dismase Zeelenky zpět do rodné země	20
2.3 Vrátil se zpět do Drážďan a konec jeho života	21
2.3.1 Vrátil se do Drážďan	21
2.3.2 První koncert v Drážďanech ve 30. letech 18. století	22
2.3.3 První koncert v Sasku v posledních letech skladatelského života	23
2.3.4 První koncert hudebního vojska Jana Dismase Zeelenky	23
2.3.5 První koncerty díla Jana Dismase Zeelenky	23
2.3.6 První koncerty na našem území v Drážďanech	24
2.3.7 První koncert skladatelů za skladatelského života	24
3. PORTÁL A SONANTNÍ VLIV HUDEBNÍHO SKLADATELE JANA DISMASE ZELENKY V HODNĚNÍ JHO ŽIVOTA	26
3.1.1 Úvod	26
3.1.2 Úvodní poznámky k analýze hudebního festivalu Věru Dudíkovou	26

Děkuji doc. PaedDr. Miloši Kodejškovi, CSc. za odborné připomínky a podněty při zpracování bakalářské práce. Děkuji ředitelce Podblanického hudebního podzimu Mgr. Věře Dudíkové, Štěpánu Skleničkovi a Miroslavu Šubrtovi za poskytnutí rozhovorů a materiálů při zkoumání regionu Podblanicka.

Obsah

ÚVOD	8
1. JAN DISMASE ZELENKA, LOUŇOVICKÝ RODÁK, PRAŽSKÝ, DRÁŽDANSKÝ A VÍDEŇSKÝ HUDEBNÍ SKLADATEL A KONTRABASISTA	9
1.1 Život Jana Dismase Zelenky v Čechách	9
1.1.1 Česká Sibiř a Louňovice pod Blaníkem	9
1.1.2 Příchod Jiřího Zelenky do kraje a jeho působení v Louňovicích	9
1.1.3 Rodina Jiřího Zelenky a Marie Magdaleny Hájkové	10
1.1.4 Jan Lukáš Zelenka a jeho dětství	12
1.1.5 Začátek kariéry před odchodem do Drážďan	13
1.2 Odchod skladatele ze země a jeho hudební kariéra	14
1.2.1 Barokní hudba a situace v Německu	14
1.2.2 Jan Dismas Zelenka v Drážďanech	15
1.2.3 Působení ve Vídni	16
1.2.4 Návrat do Drážďan	18
1.2.5 Putování Jana Dismase Zelenky zpět do rodné země	20
1.3 Skladatelův návrat do Drážďan a konec jeho života	21
1.3.1 Návrat do Drážďan	21
1.3.2 Politická situace v Drážďanech ve 30. letech 18. století	22
1.3.3 Politická situace v Sasku v posledních letech skladatelova života	23
1.3.4 Konec života hudebního velikána Jana Dismase Zelenky	23
1.3.5 Posmrtné osudy díla Jana Dismase Zelenky	23
1.3.6 Díla archivovaná na našem území a v Drážďanech	24
1.3.7 Stručné ohlédnutí za skladatelovým životem	24
2. PRŮZKUM SOUČASNÉHO VLIVU HUDEBNÍHO SKLADATELE JANA DISMASE ZELENKY V JEHO RODNÉM KRAJI	26
2.1. Předmět, pracovní hypotézy, metody a organizace průzkumu	26
2.1.1 Předmět	26
2.1.2 Metody a organizace	26
2.1.3 Otázky pro zakladatelku hudebního festivalu Věru Dudíkovou	26

2.1.4	Otázky pro votického rodáka a varhaníka Miroslava Šubrtu	28
2.1.5	Pracovní hypotézy	29
2.1.6	Vyhodnocení	29
3.	ODKAZ JANA DISMASE ZELENKY V LOUŇOVICÍCH POD BLANÍKEM A OKOLÍ	30
3.1	Založení a prvopočátky festivalu Podblanický hudební podzim	30
3.1.1	Cesta k založení festivalu Podblanický hudební podzim	30
3.1.2	Oficiální založení festivalu	30
3.1.3	První koncerty	31
3.1.4	Zlomový rok 2000	32
3.1.5	Místa koncertů	32
3.1.6	Organizace festivalu	33
3.1.7	Program festivalu	34
3.2	Propagační činnosti festivalu	35
3.2.1	Mediální aktivity festivalu	35
3.2.2	Internetové stránky festivalu	35
3.2.3	Sponzoři festivalu	36
3.2.4	Podblanický podzim 2009	36
3.3	Další pokusy o rozvoj hudebních tradic Jana Dismase Zelenky v kraji ...	37
3.3.1	Jiří Pilát a jeho život	37
3.3.2	Cesty Jiřího Piláta do Drážďan	37
3.3.3	Vzpomínky Miroslava Šubrt a Štěpána Skleničky	38
3.3.4	Miroslav Šubrt a jeho vztah k Janu Dismasi Zelenkovi	38
	ZÁVĚR	39
	BIBLIOGRAFIE	41

Úvod

Jako rodačka z Votic, malého města, které se nachází v Podblanickém kraji, jsem již od dětství slýchala, že se v nedalekých Louňovicích pod Bláníkem narodil barokní hudební skladatel Jan Dismas Zelenka. V té době se o něm u nás příliš nemluvalo, nepublikovalo a možná téměř nic nevědělo. Když jsem začala navštěvovat koncerty Podblanického hudebního podzimu, festivalu, který byl založený na počest tohoto hudebního skladatele, začala jsem bádát a zjišťovat, proč v mnoha učebnicích hudby je zmíněno tak málo o Janu Dismasi Zelenkovi. Až po prostudování jeho monografií jsem si začala uvědomovat, jaká je škoda, že právě v jeho rodném kraji o něm nelze najít více informací.

Velice mi záleží na tom, aby si lidé uvědomovali svou minulost, ze které vlastně vznikla přítomnost. Je třeba minulost cítit a připomínat si ji, aby její hodnoty přetrvávaly. V současném světě se mění hodnotová orientace dětí, mládeže a jejich rodičů – mnohdy je na prvním místě kariéra a peníze. Proto bylo cílem mé práce také ukázat, že ve sledování kulturních hodnot se otevírá velké bohatství i inspirace pro současnost. Každý člověk potřebuje hudbu, umění, cit a krásu. Proto jsem si vzala za svůj cíl najít v knihovnách, regionálních archivech, novinách, při rozhovorech s pamětníky, hudebníky a milovníky hudby cestu do minulosti v regionu Podblanicko.

V první kapitole chci zachytit život Jana Dismase Zelenky v jeho rodném kraji, v Drážďanech, ve Vídni a spolu s tím osvětlit politickou a kulturní situaci barokní doby. Ve druhé kapitole se chci zaměřit na výzkum regionu v podobě rozhovorů. Ve třetí kapitole provedu sondu do historie Podblanického hudebního podzimu a současně představím osobnosti, které jsou skutečnými obroditeli a osvětovými pracovníky. Věřím, že z rozhovorů se zakladatelkou Podblanického podzimu Věrou Dudíkovou, violistou Štěpánem Skleničkou a varhaníkem Miroslavem Šubrtem se mi podaří vytvořit obrys současného kulturního klimatu v tomto kraji.

1. Jan Dismas Zelenka, louňovický rodák, pražský, drážďanský a vídeňský hudební skladatel a kontrabasista

1.1 Život Jana Dismase Zelenky v Čechách

1.1.1 Česká Sibiř a Louňovice pod Blaníkem

Pro dokonalou představu o místě, kde se Jan Dismas Zelenka narodil a strávil dětství, je nutné alespoň stručně představit Louňovice pod Blaníkem a jejich blízké okolí.

Obec se nachází ve východní části středních Čech. Klimatické podmínky jsou zde poněkud chladnější, zima začíná dříve a je podstatně delší. Díky tomu dostala tato oblast název Česká Sibiř. Poprvé se označení objevilo v knize dr. Jana Herbena Hostišov. Herben si kraj zamiloval a pořídil si zde i letní sídlo.

Již v roce 1149 vznikla malá obec, která původně vyrostla kolem ženského premonstrátského kláštera a obdržela jméno Louňovice pod Blaníkem. Klášter byl však roku 1420 zbořen husitskými vojsky. V letech 1566 – 1594 zde byla postavena tvrz, která byla později upravena na zámek. Další významnou stavbou je kostel Nanebevzetí Panny Marie, původně gotická stavba, která později získala barokní podobu. Právě na tomto místě působil Jiří Zelenka a poté i Jan Dismas Zelenka. Ten však není jediným slavným louňovickým rodákem. Mezi další patří například spisovatel Jan Václav Rozum, František Kafka a pedagog Ferdinand Vach, který založil Pěvecké sdružení moravských učitelů (Toufar 2002, 15).

Do podvědomí lidí se obec dostala díky Malému a Velkému Blaníku. Oba byly oblíbené už od 16. století. Nejvhodnější výstup na oba Blaníky je totiž právě z Louňovic pod Blaníkem.

1.1.2 Příchod Jiřího Zelenky do kraje a jeho působení v Louňovicích

Rod Zelenků neměl před narozením skladatele Jana Lukáše Zelenky v Louňovicích pod Blaníkem dlouholetou tradici. Jiří Zelenka (otec Jana Dismase) se usadil v Louňovicích pod Blaníkem spíše náhodou. Kvůli příliš krátké historii tohoto rodu v kraji není možné najít mnoho informací v matrikách a jiných dostupných dokumentech o otci Jiřím Zelenkovi a jeho potomcích. Víme jen, že pocházel z jižních Čech, a to z Bavorova. Jiří Zelenka se narodil 12. dubna 1655. V dokumentech jsou jako kmotři uvedeni bavorský

kantor Jiří Sytter a bavorovský sládek Pavel Kotrba. Otec Jiřího Zelenky se rovněž jmenoval Jiří, jeho matka se jmenovala Eva. Jejich syn Jiří Zelenka měl jen jednu sestru Alžbětu, která byla o tři roky starší.

V louňovické matrice je příchod Jiřího Zelenky do středočeského kraje datován na 10. června 1676. Toto jarní datum lze považovat za obvyklý nástupní termín kantorů a duchovních do služby. Jiří Zelenka se stal v Louňovicích kantorem a varhaníkem. Nejprve žil v tamní farní budově. Žádné dokumenty neprokazují, zda se po svatbě přestěhoval jinam. Farní budova je tedy možná i místem, kde Jiří se svou ženou a potomky žili.

Jiří udržoval přátelské vztahy s kantory v okolí. Všichni se zabývali hudbou. V dřívějších dobách totiž hudba spojovala kantory se zámeckými pány nebo s úředníky. Byla vlastně prostředkem, jak si zpříjemnit volné chvíle na venkově. Jiří Zelenka byl v širokém okolí považován za výtečného hudebníka, který uměl hrát na několik hudebních nástrojů.

Matka Jana Lukáše Zelenky se jmenovala za svobodna Marie Magdalena Hájková a byla dcerou louňovického panského podkoního Václava Hájka Aumonínského. Ten byl v kraji považován za pána „urozeného“. Svatba Jiřího a Marie Magdaleny se konala 7. listopadu 1677, což je pouhých sedmáct měsíců od příchodu Jiřího do Louňovic pod Blánkem (Paleček 1958, 8,s.89-93).

1.1.3 Rodina Jiřího Zelenky a Marie Magdaleny Hájkové

Jan Lukáš Zelenka (později přejmenovaný na Jana Dismase Zelenku) se narodil jako prvorozený syn dne 16. října 1679. Situace v Čechách v té době nebyla vůbec klidná. V roce 1680 se uskutečnila v českých zemích velká nevolnická povstání. Proto vydal císař Leopold I. patent, kterým vymezoval robotní povinnosti. Již v roce 1683 vyvrcholila turecká expanze obležením Vídně a narůstalo úsilí francouzského absolutismu o náboženskou jednotu (Padrta 2002, 9).

Jana Lukáše Zelenku křtil Jan Ignác Komenský, synovec Jana Ámose Komenského, který byl od roku 1679 v Louňovicích administrátorem. Stal se velkým přítelem Jiřího Zelenky.

Rodina Jiřího a Marie Magdaleny Zelenkových byla velice početná. Postupně se rozrostla až na osm potomků. Po prvorozeném Janu Lukášovi se v roce 1682 narodila dcera Terezie, v roce 1685 Veronika Marta a v roce 1687 Kateřina Žofie. První čtyři děti pokřtil Jan Ignác Komenský, který ale zemřel náhle v roce 1687. Jiří Zelenka tak začal

jako hudebník spolupracovat s novým knězem, pražským rodákem – Václavem Panaetiusem, který pokřtil další jeho čtyři děti. Byl to Matěj, narozen v roce 1690, Marie Markéta, narozena v roce 1692, Jan Kilián, narozen v roce 1694 a nejmladší Polexina, narozena v roce 1696. Syn Matěj se ztratil z evidence louňovické matriky.

Jan Dismas Zelenka však nebyl jediným slavným potomkem Jiřího Zelenky. Nejmladší syn Jan Kilián působil podle vzoru svého otce jako varhaník a učitelský pomocník Jiřího Zelenky. Hudebního vzdělání se mu pravděpodobně dostalo stejně jako jeho nejstaršímu bratrovi u otce. V roce 1725 opustil Jan Kilián Louňovice a působil jako kantor v nedalekém Pravoníně. V roce 1729 se podle zápisu v matrice opět vrátil do Louňovic pod Bláníkem. Jeho další působiště není známé. Avšak od roku 1740 je jako místní kantor uveden Prokop Bébr. Jan Kilián zkomponoval dokonce několik skladeb, ale žádná z nich se nedostala do širšího povědomí lidí. Byl tedy znám spíše na regionální úrovni (Paleček 1958, 8,s.94-98).

Jiří Zelenka zemřel 8. února 1724 a je pohřben v kryptě louňovického kostela. Marie Magdalena Zelenková přežila manžela o pouhý rok a je pohřbena na louňovickém hřbitově.

Tradice tohoto rodu přetrvává až do současnosti. V Načeradci a v okolí žije rod Hlinských. V roce 1718 se za mlynáře Martina Hlinského provdala nejmladší z dcer Jiřího Zelenky, Polexina. Za další žijící rod je považován rod Červů z Pazdírkovy Lhotky. Za Václava Červa se provdala dcera Veronika. Posledním rodem, který dosud nezanikl, je rod Procházků. Karla Procházkou si v roce 1711 vzala dcera Marie Markéta. Tento rod žije na různých místech ve Středočeském kraji.

Jak již bylo zmíněno, absence záznamu o životě Matěje Zelenky nebyla v matrice donedávna přesně osvětlena. O jeho osudu se šířily pouhé spekulace. Jak ale uvádí Jaroslav Smolka (Smolka 2006, 11,s.34), objevila se roku 2005 na internetu podrobná genealogická studie. Ta se zabývala dalšími osudy Zelenkova rodu a podařilo se zjistit novou skutečnost. Je prokázáno, že právě příslušníci rodu Matěje Zelenky, kteří žili v širším okolí Louňovicka, se po vyhlášení náboženské svobody v Čechách (tzv. Tolerančním patentem z roku 1781) přihlásili k evangelické víře.

Matěj tedy v Podblanickém kraji pravděpodobně žil. Objevily se také nejasnosti ohledně víry rodu Zelenků. Možné spekulace naznačují i to, že byli tajnými přívrženci evangelíků. Nevíme, zda Jan Dismas Zelenka zastával evangelické vyznání, či se opravdu přikláněl k mocnému a velice ambicióznímu katolickému řádu jezuitů.

Podivná je také shoda náhod, že existovala tři příjmení Zelenků v jezuitské kongregaci ve druhé polovině 17. století. Příbuznost s rodem Zelenků z Louňovic je tedy možná. Příjmení Zelenka patřilo v té době k málo obvyklým. Jak uvádí zdroje z římských jezuitských archivů, mezi tři jmenovce Zelenků patří: Johannes Selenka, který zemřel 6. dubna 1684 v Litoměřicích, Carolus Zelenka, který zemřel 26. března 1707 v Jičíně a Simon Petrus Zelenka narozen 26. října 1673, který přijel do Říma, aby se přidal k jezuitům v roce 1699. Ten zemřel v Arezzu v roce 1705. O skutečnosti, zda jezuiti spojovalo něco s rodem Zelenků však nelze vůbec nic prokázat (Stockigt 2000, 13,s.4).

1.1.4 Jan Lukáš Zelenka a jeho dětství

O dětství Jana Lukáše Zelenky je v odborné literatuře velmi málo informací. Každá podrobnější učebnice dějin hudby nebo monografie skladatele uvádí o jeho dětství pouze spekulace.

Jak již bylo uvedeno, za učitele Jana Lukáše a Jana Kiliána Zelenky je považován jejich otec. Je to pravděpodobné díky tomu, že působil jako varhaník, byl sám výtečný hudebník. Jak uvádí Jaroslav Smolka „Budoucí skladatel získal první hudební znalosti i návyky v ovládnutí nástrojů právě tady, že se v louňovickém farním kostele naučil smyslu, pořádku a zvyklostem římskokatolických obřadů i jejich hudebním konsekvencím“ (Smolka 2006, 11,s.26).

Další záznam o budoucím skladateli je až z roku 1704. To bylo Janu Lukášovi 25 let. Jeho jméno je na tištěné synopsi *Via laureata*. Zde je již podepsán jako Jan Dismas. *Via laureata* byla školská hra, provozovaná v Praze na jezuitské koleji.

Je tedy téměř jisté, že skladatel na jednom z jezuitských gymnázií opravdu v mládí studoval. Nevíme však přesně, na kterém ze čtyř možných to bylo. Mohl navštěvovat Svatováclavský seminář na Starém Městě, Collegium Klementinum na Starém Městě, kolegium sv. Ignáce na Novém Městě nebo sv. Mikuláše na Malé Straně. Lze tak soudit i ze záznamů o jeho pozdější spolupráci s pražskými jezuiti z Malé Strany a z Klementina. Pro ty po třicátém roce komponoval a hrál u nich. Složil pro ně tři kantáty *ad sepulcrum sacrum*, které byly provedeny v Klementinu (Vojtěšková 1993, 16,s.101).

Pouze nepřesné spekulace a hypotézy jsou vedeny také o přejmenování Jana Lukáše Zelenky na Jana Dismase Zelenku. Nevíme přesně, kdy a z jakého důvodu se Jan Lukáš přejmenoval na Jana Dismase. Jméno Dismas je považováno za jméno biřmovací. Lukáš je podle legendy, která pochází z 2. století, považován za lékaře. Pozdější legenda

říká, že to byl umělec. Je proto patronem umělců. Také se uvádí, že lékař Lukáš byl Pavlovým společníkem a jeho evangelium je psáno jako životopis. Klade důraz na jednání s lidmi. Zdůrazňuje tak jeho soucit s chudými a potřebnými. V křesťanské tradici je svatý Dismas znám jako lotr, který až na kříži uvěřil Ježíšově oběti a byl spolu s ním ukřižován (Costecalde 2002, 2).

V Louňovicích nelze o změně jména nic vypátrat. Domněnky jsou nejrůznější, ale obecné knihy dějin hudby se změnou jména příliš nezabývají. Zaměřují se více na skladatelův život po odchodu do zahraničí.

Podrobnější pravděpodobné vysvětlení nalézá Jaroslav Smolka. Podle něj je možné, že si z dětství nesl pocit viny, který ho provázel celým jeho životem. Jako důkaz uvádí jeho tvorbu, z které je zřejmé jakési utrpení, vina a trest. Jako další možný důkaz uvádí to, že o skladateli není do jeho 25. roku příliš mnoho záznamů, což vede k pochybnostem, jestli nebyl Jan Dismas Zelenka v mládí uvržen do vězení.

Při zkoumání jedné z písemností nalezneme skladatele uvedeného jako Jana Lukáše Ignáce Dismase Zelenku. Jaroslav Smolka v této souvislosti uvádí (Smolka 2006, 11,s.29). „Za nikdy nezměněným Janem je tu nejdřív původní Lukáš, pak Ignác – osvojené zřejmě podle křestního jména kmotra, kterým byl podle matričního zápisu Ian Ignatius Birkner – a nakonec Dismas.“ Zde vidíme další z hypotéz, protože podle Jaroslava Palečka je za kmotra považován Jan Ignác Komenský. Tak je tomu i u Janice B. Stockigt. Ian Ignác Birkner je považován za administrátora, který v kraji působil, když Jiří Zelenka přišel do Louňovic.

Další nejasností zůstává, proč se Jan Dismas Zelenka nikdy neoženil. Nelze totiž najít žádnou informaci o jeho vztahu se ženami. Některé domněnky dokonce tvrdí, že byl homosexuál. Wolfgang Reich se snažil o rozluštění a dešifrování kryptogramů u tří prvních ze Zelenkových šesti sonát. Dospěl k rozluštění Libano a k latinskému vzkazu. Za adresáta byl určen houslista Leopold Libano (Smolka 2006, 11,s.35).

1.1.5 Začátek kariéry před odchodem do Drážďan

Školskou hrou *Via laureata* je tedy potvrzena spolupráce Jana Dismase Zelenky s jezuitu. Tato hra se nedochovala. Další skladbou, která byla zkomponovaná ještě v Praze je *Hudba k Svatému hrobu Immisit Dominus pestilentiam* – pro sóla, sbor a orchestr. Je to devítivěťá kantáta, dílo velice náročné. Byla vytvořena na žádost jezuitů z Klementina roku 1709 před Velikonocemi.

Tentýž rok začal skladatel působit ve službách pražských šlechticů a budoucích hrabat Hartigů. Vyšší vrstva hrála důležitou roli ve smyslu podpory a rozvoje hudebních talentů v Čechách. Šlechtici se dokonce stávali jejich patrony. Dalším vysoce postaveným byl například rod Černínů (Stockigt 2000, 13).

Rod Hartigů byl v těsném vztahu s jezuitským řádem, a tak je zřejmé, jakým způsobem se právě do této rodiny Jan Dismas Zelenka dostal. Zaměstnával jej Johann Hubert Hartig, který působil jako císařský místodržitel v Čechách. V křížovnických pramenech a vůbec ve starší dochované literatuře je za zaměstnavatele Jana Dismase Zelenky považován Ludvík Josef Hartig. Vše ale nasvědčuje, že to byl jeho bratr Johann Hubert, který působil jako císařský místodržitel v Čechách, protože právě jemu skladatel později připsal dedikacemi opisy svých partitur (Vojtěšková 1993, 16,s.20).

Je dokázáno, že dedikace *Hudby ke Svatému hrobu* pro Velikonoce v roce 1712 a 1716 byly komponované na podnět Johanna Huberta Hartiga. Skladatel v této rodině působil jako kontrabasista v kapele, ale nejspíš i jako rodinný učitel hudby. Koncerty se nejčastěji odehrávaly v sále staroměstského domu U Železných dveří (Smolka 2006, 11,s.38).

Zda skladatel během pobytu složil ještě další skladby, není prokázáno. Nejrůznější spekulace se vedou o místě vzniku *Mše svaté Cecílie G dur*, která je vlastně první známou skladatelovou mší vůbec. Vznikla roku 1710. To je rok, kdy Jan Dismas Zelenka opustil Prahu a odešel do Drážďan. U Hartigů tak působil pouhý jeden rok.

1.2 Odchod skladatele ze země a jeho hudební kariéra

1.2.1 Barokní hudba a situace v Německu

Vestfálský mír podepsaný roku 1648 ukončil třicetiletou válku. Evropa se dělila na části, které byly ovlivněny římskokatolickou a protestantskou církví. Německo se rozdrobilo na 300 malých států. V Sasku na konci 17. století byla v té době vyhlášena náboženská svoboda. Polsko ale zůstalo stále katolickou zemí. V roce 1697 dostal saský kurfiřt Friedrich August nabídku, aby se ucházel o volbu polského krále. Po zvolení by mohl připojit Sasko a vznikl by jeden silný a mocný stát (Pochylý, Půrová 2001, 10).

V odborné literatuře najdeme dokonce tvrzení, že volba byla provázána podplácením i výhrůzkami. Po vyhrané volbě musel Friedrich August přestoupit na

římskokatolickou víru a přijmout jméno August II. Aby bylo snadné dohlížet na krále, zřídila katolická církev jezuitskou misií.

Jezuité sledovali i účast krále na mších. Postupně na něj byl vyvíjen tlak, aby upevnil katolické pozice u dvora. Tak nechal roku 1708 přebudovat sál dosavadního operního divadla na dvorní kapli. Na tomto místě se konaly mnohé obřady. Zavedení římskokatolických bohoslužeb znamenalo mnoho dalších obtíží spojených s vybavením materiálním, ale i personálním. V Drážd'anech se dokonce začaly budovat instituce a získávalo se vybavení pro římskokatolické mše (Smolka 2006, 11,s.47).

Král také uložil hudebníkům a hercům povinnost účinkovat v kostele. Chlapecké sbory se rozšiřovaly. Vedli je jezuitští kněží, kteří museli být schopni zazpívat chorál. Ve sborech účinkovali chlapi, kastráti, operní pěvci a od 20. let 18. století také ženy. Skladby například komponovali dvorní kapelníci Johann David Heinichen a Johann Christian Schmidt.

Významným městem byl Hamburk, kde se setkávali významní evropští hudebníci. Díky tomu zde došlo k syntéze německých, italských, francouzských a anglických prvků.

Hlavním představitelem jihoněmecké hudby, skladatelem a teoretikem byl Johann Joseph Fux, u kterého se Jan Dismas Zelenka později učil, a který vycházel především z benátské školy.

Zcela odlišná situace byla v severní části Německa, která byla protestantská. Skladatelé, jako například Michael Pretorius, Johann Hermann Schein, komponovali protestantské nápěvy i na vlastní melodie a také protestantské chorály. V básnických textech evangelického faráře Erdmanna Neumeistera převažovala svobodná tvořivost nad biblickými citáty (Šafařík 2002, 14).

1.2.2 Jan Dismas Zelenka v Drážd'anech

Skladatel působil u královského dvora jako kontrabasista. Není však dokázáno, zda jej doporučil hrabě a císařský místodržitel Johann Hubert Hartig, anebo ho jezuité díky předchozí spolupráci v Praze povolali sami. Jan Dismas Zelenka se nemohl stát příslušníkem jezuitské misie, protože nebyl duchovní. Byl tedy pouze členem kapely.

Jeho plat byl poměrně vysoký. Janice B. Stockigt uvádí pro ilustraci příjmy jednotlivých členů kapely a kapelníka (Stockigt 2000, 13,s.33). Jan Dismas Zelenka vnímal tento pobyt jako šanci a chtěl uplatnit svoji ctižádost. Ta je patrná z jeho tvorby, protože převážná většina jeho skladeb vznikala z jeho iniciativy.

Je zřejmé, že byl uznávaným kontrabasistou. Hrál i v daleko menších seskupeních, která pobírala zvláštní honorář. Dochoval se záznam o zvýšení Zelenkova platu. Byl také několikrát doporučen k posílení různých orchestrů.

Barokní orchestr měl průměrně 18-30 hráčů. Příležitostně vystupovala i mnohem větší uskupení. Nástroje byly předepsány jen rámcově a kapelník dirigoval nejčastěji od cembala (Navrátil 1996, 7).

Do této doby byla skladatelovou nejvýznamnější skladbou *Mše svatě Cecilie*, kterou Jan Dismas Zelenka věnoval panovníkovi Friedrichovi Augustovi. Jezuité potřebovali novou obřadní hudbu, a tak jí zajistili pozornost i ocenění. Sám král se účastnil obřadu 22. listopadu 1711. Hráče a vokalisty řídil sám Jan Dismas Zelenka. Johann Hartig v roce 1712 požádal skladatele o další *Hudbu k Svatému hrobu, Attendite et videte*. Skladatel tak použil některé motivy ze *Mše sv. Cecilie* (Stockigt 2000, 13).

První znění další mše dokončil skladatel roku 1714. Byla to *Mše Judica me et discerne d moll nebo F dur*. Partitura se nezachovala, a tak není možné přesně učit tóninu. V letech 1722 – 1724 přepracovával jednotlivé části mše jako trívětvý samostatný celek. Obzvláště významné jsou Kyrie, Sanctus a Agnus Dei.

Ještě před odjezdem do Vídně zkomponoval skladatel *Offertorium de Beatissima Virgine Eja triumphos pangite* a třetí *Hudbu k Svatému hrobu Beus Dux fortissimae*, o kterou byl opět požádán svým bývalým zaměstnavatelem. Dílo mělo premiéru 10. dubna roku 1716 v Klementinské koleji v Praze. Premiéry se autor zřejmě účastnil. Je i možné, že ji sám vedl (Smolka 2006,s.56).

1.2.3 Působení ve Vídni

Zájem o další vzdělávání jinde v Evropě projevil Jan Dismas Zelenka sám. Stalo se tak po jeho prvním úspěchu, a to po premiéře *Mše sv. Cecilie*. Žádost podal 31. ledna 1712 a královský majestát ji jistě obdržel. Skladatel v ní uvedl, že by rád odjel na rok na studijní pobyt do Francie a Itálie. V žádosti uvedl i doporučení od Johanna Hartiga a kapelníka dvorní kapely v Drážďanech Johanna Christiana Schmidta. Možná domněnka, proč skladatel žádal o roční pobyt ve Francii a Itálii, souvisela s cestami sasko-polského korunního prince po katolických zemích v Evropě v letech 1711-1719.

Žádost skladatele byla však zamítnuta a odložena na pozdější dobu. Jak podrobněji rozvádí australská monografie Jana Dismase Zelenky (Stockigt 2000, 13,s.39), až 26. listopadu 1715 byl nalezen zápis v účetních dokladech drážďanského dvora, kdy Jan Dismas

Zelenka spolu s Christianem Petzoldem, Georgem Pisendelem a Johanem Christianem Richterem dostal příspěvek 300 tolarů na cestu do Itálie. Hudebníci měli patřit k družině korunního prince při jeho cestě do Vídně a Itálie. Korunní princ se ve Vídni zdržoval od 13. února 1716 do 20. července 1717. Jan Dismas Zelenka tam odcestoval po 10. dubna 1716.

Není zřejmé, jestli skladatel navštívil Itálii. Dlouho se polemizovalo, zda studoval v Neapoli u Alessandra Scarlattioho nebo v Benátkách u Antoni Lottiho. Všechny dochované dokumenty dokládají pouze cestu do Vídně. Zde studoval u hudebního skladatele, teoretika a pedagoga Johanna Josepha Fuxe (Smolka 2006, 11,s.58).

Tento štyrský rodák byl mistrem kontrapunktu. Jeho teoretické dílo *Gradus ad Parnassum* se používalo až do 18. století jako cvičebnice kontrapunktu. Nedostatkem díla je přílišná komplikovanost a také setrvačnost. V řadě skladeb využil skladatel i palestrinovské polyfonie, kterou spojoval s generál basem (Vysloužil 1999, 17).

Od něj se naučil Jan Dismas Zelenka veškeré dosavadní kompoziční technice v polyfonních skladbách, a to především ve fuze. Poznal zde i italskou hudbu. Zaujal ho benátský instrumentální sloh (Smolka 2005, 12,s.59).

Benátky byly centrem mezinárodní diplomacie a společenským střediskem a bylo zde dokonce v roce 1637 otevřeno první stálé operní divadlo. Do roku 1700 vzniklo dalších 16 divadel, kde působili i takoví velikáni jako například Claudio Monteverdi. Velký rozvoj zaznamenal sólový zpěv, který se rozvíjel především u árií (Černušák 1964, 4).

Jan Dismas Zelenka ve Vídni nejen studoval, ale i komponoval, opisoval skladby italských i rakouských skladatelů, hrál a řídil různé hudební produkce. Dovedl svoji polyfonní tvorbu k dokonalosti, bohatosti a rozmanitosti, což je patrné z jeho následujících skladeb. Je to devět dvouhlasých kánonů pravděpodobně z roku 1721, Dva račí kánony *Emit amor*, dvojhlasý a čtyřhlasý z roku 1723 a *Cantilena circulans Vide domine* z roku 1728. Byl tedy ovlivněn Fuxovým učením po celý svůj život, což je zřejmé z jeho záliby v kontrapunktických konstrukcích.

Skladatel měl ve Vídni hlavní poslání, a to opisování notového materiálu jiných autorů a samozřejmě vlastní studium. Jezuité i sasko-polský král chtěli, aby do Drážďan přivezl repertoár pro římskokatolické mše. Sám skladatel ve Vídni napsal jen pár chrámových skladeb. Dopsal zde *offertorium Currite ad Aras* v roce 1716 a *Litanie*

Lauretanae – C dur, které dokončil 10. února 1718. Celkem napsal desatero litaní, které jsou pravděpodobně výsledkem spolupráce s vídeňskými jezuiti.

Ve Vídni se tedy Jan Dismas Zelenka chrámovou hudbou neproslavil. Významnou událostí se pro něj stala až svatba krále Friedricha Augusta s arcivévodkyní Marií Josephou. Sňatek se uskutečnil 17. října 1717. Princ měl dvě sezóny na to, aby všem ukázal, jaký je bohatý a velkorysý šlechtic. Pořádal ve Vídni několik bálů a slavností, kterých se účastnily stovky členů vyšší vrstvy (Smolka 2006, 11,s.64-65).

Hudbu zajišťovali drážďanští hráči a ti, kteří prince na cestě do Vídně doprovázeli. Někteří hráči se měnili. V době karnevalu v roce 1718, kdy nemohl být Johann Georg Pisendel ve Vídni z důvodu řízení komorní hudby v Benátkách, byl do čela hudby povolán Jan Dismas Zelenka. Měl také zajistit výpomoc do orchestru a obstarat repertoár.

Tak na sklonku roku 1717 začal skladatel komponovat *Capriccia* pro orchestr. Protože ve vrcholném baroku nebyly ještě všechny hudební formy zcela dotvořeny, snažil se Jan Dismas Zelenka v *Capricciích* experimentovat a kombinovat formy koncertu a suity. Snažil se nejspíš o to, aby byly tyto skladby zábavné.

Muzikologové, kteří se zajímali o tato *Capriccia*, charakterizují a oceňují na skladateli „silný vklad hudební fantazie autorova rodného prostředí, vyhraněně slovanské, a zejména specificky české lidové hudebnosti“ (Smolka 2006, 11,s.71). Je však nutno dodat, že evropská hudba byla v době baroka propojena, protože řada hudebních skladatelů během svého života působila v několika evropských městech. Nelze tak jednoznačně určit pro kterou národnost jsou jednotlivé melodie příznačné. Skladatelova *Capriccia* byla při premiérách a zábavách korunního prince ve Vídni velice úspěšná.

4. března 1719 odjel korunní princ s budoucí chotí arcivévodkyní Marií Josefou z Vídně. Po svatbě se konaly oslavy od 20. do 22. března. Skladatel byl už ale podle všeho zpět v Drážďanech a této události se tedy nezúčastnil.

1.2.4 Návrat do Drážďan

Jan Dismas Zelenka se vrátil zpět do Drážďan v únoru 1719. V té době mu bylo už 40 let. Skladatelova pozice se díky vídeňským zkušenostem značně posílila. Jen několik dokumentů se dochovalo z roku, kdy se skladatel opět vrátil zpět a usadil v Drážďanech. Hrál opět na kontrabas, sháněl a tvořil hudbu, která by se hodila na římskokatolické obřady. Je možné, že byl skladatel neproduktivní právě díky tomu, že ve Vídni sehnal velké množství notových materiálů, které se na obřadech mohly hrát. Vždyť to byl vlastně

hlavní úkol, který měl ve Vídni splnit. Z roku 1719 je známá pouze neúplná skladba *Missa Corporis Domini*.

Skladatelovo další dílo se nazývá *Šest sonát* a není zcela zřejmé, zda si toto dílo někdo objednal, anebo vznikly sonáty na Zelenkův popud, kdy v něm ještě úplně nedozněl úspěch, který ve Vídni zažil díky *Capricciím*.

Hudební kritici a teoretici obdivují tyto sonáty a mluví o virtuozitě skladatele a nacházejí zde prvky příznačné pro českou lidovou tvorbu. Podle nich jsou zde také ohlasy taneční hudby, ale pouze v rychlých částech. Je zde také možno nalézt prvky příznačné pro Johanna Josepha Fuxe, kterým se naučil ve Vídni. Není však prokázáno, zda skladatel vůbec někdy svých *Šest sonát* provozoval za svého života na veřejnosti.

Další skladatelovou skladbou byla *Missa Sancti Spiritus D. dur.* Dílo vznikalo postupně od roku 1723 až do roku 1729. Tato mše je již řazena mezi zralou pozdní tvorbu. Skladatelovi bylo v té době přes čtyřicet let (Smolka 2006, 11, s.75-92).

V prvních letech po návratu se tedy Jan Dismas Zelenka opět zabýval hudbou liturgickou. Jako již ve svých začátcích, kdy tvořil v Praze hudbu pro jezuity, i nyní zkomponoval několik skladeb pro velikonoční svátky. Ty byly nejčastěji o Kristovi, jeho utrpení a ukřižování. Je tak jisté, že skladby byly velice emocionálně laděné.

Mezi *Hudbou ke Svatému hrobu* z roku 1709 a jeho novými skladbami je značný rozdíl. Během těchto 13 let načerpal Jan Dismas Zelenka řadu zkušeností. Značně ho ovlivnil pobyt ve Vídni a také dosavadní úspěchy. Následující díla jsou řazena mezi značně vyspělá. Patří mezi ně *Lamentationes Jeremiae Prophetae* z roku 1722. Party pro zpěváky v těchto lamentacích jsou velice náročné. Těchto šest lamentací se dostalo také do Čech. Opis partitury byl věnován Janu Hubertovi Hartigovi. Je dokonce možné, že skladatel své lamentace věnoval hraběti, aby zazněly právě v Čechách.

Jan Dismas Zelenka měl dobré vztahy s Marií Josefou. Bylo prokázáno, že si jeho práce velice vážila. Na rozdíl od svého muže byla katolička a zajímala se o dění římskokatolické církve. Její muž Fridrich II. si od Jana Dismase Zelenky držel značný odstup. Náznak nepřítelství byl značný od roku 1722, kdy se králi nelíbila délka *Lamentací proroka Jeremiáše*. Je tak možná i další spekulace, že Marie Josefa bránila skladatele před svým manželem.

Prosazovala smuteční mši v době výročí úmrtí císaře Josefa I., jejího otce. Neví se přesně, která skladba se hrála poprvé při smuteční mši. Mohl to být dokonce *Requiem* od Jana Dismase Zelenky. Smuteční mše se však hrály jak za panovníky, tak i za šlechtice,

církevní a vojenské hodnostáře, za členy jezuitské misie a za hudebníky (Smolka 2006, 11).

V první polovině 18. století se figurální hudba teprve rozvíjela a proto nebylo jednoduché zcela se vyvarovat chorálním zpěvům. Jan Dismas Zelenka často dirigoval svá díla sám. Zřejmé je, že jedna z největších událostí skladatele nastala na podzim 1729, kdy zastával funkci dvorního kapelníka. Tu vykonával až do začátku roku 1733. Jako náplň práce řídil figurální chrámovou hudbu, které se účastnil i orchestr. Působil jako zástupce dvorního kapelníka. V této době napsal *Requiem c moll, d moll a F dur*.

1.2.5 Putování Jana Dismase Zelenky zpět do rodné země

O stycích Jana Dismase Zelenky s rodinou nemůžeme nic říci, protože není dokázáno, zda svou rodinu navštěvoval. Je dokázáno, že byl roku 1723 v Praze (Paleček 1958, 8,s.94).

Jak už bylo řečeno, skladatel byl v kontaktu s Janem Hubertem Hartigem, jemuž věnoval například opis šesti lamentací. Podpora Zelenky ze strany hraběte byla viditelná i po mnoha letech.

Jana Dismas Zelenka byl do Prahy povolán na několik měsíců kvůli přípravám korunovace budoucího českého krále a současného rakouského císaře Karla VI. Tato velkolepá akce i samotný ceremoniál byly doplněny o průvod Prahou a nejrůznější umělecké události. Byli povoláni hudebníci a soubory, aby v Praze představili několik nových oper.

Johann Joseph Fux byl do Prahy pozván, aby zde uvedl svoji operu *Costanza e fortezza*. Bývalý učitel Jana Dismase Zelenky se nejspíš na svého žáka velice těšil a považoval si ho, protože ho požádal o spolupráci, a tak hrál Jan Dismas Zelenka v souboru Johanna Josepha Fuxe. Vedle něj zde hrálo i mnoho jiných významných evropských hudebních osobností. Korunovace byla nejpočetnějším setkáním a spoluprací skladatelů vrcholného baroka (Smolka 2006, 11,s.108). Svou operu zde dirigoval i slavný italský skladatel Antonio Caldara.

Jan Dismas Zelenka provedl a dirigoval své dílo na Starém Městě v Klementinu, a to hru *Sub olea pacis et palma virtutis, Melodrama de Sancto Wencelslao* 12. září 1723. Nevíme, kdo skladatele z Drážďan povolal, jakou mzdu a od koho ji vlastně dostal.

Autorem celého libreta hry je Matouš Zill. Mezi účinkujícími této hry byli Italové, Němci a Francouzi. Pěvci byli pouze z Čech. Ve skladbě nalezneme politický podtext,

protože ji složil u příležitosti korunovace, a tak nebylo možno ji hrát v budoucnu. Uvedl tedy aspoň některé její části v Drážďanech v letech 1724 – 1729, u kterých změnil text.

V Praze zkomponoval skladatel ještě několik menších děl, dochovala se však jen některá z nich. Do Drážďan se vrátil na podzim roku 1723.

1.3 Skladatelův návrat do Drážďan a konec jeho života

1.3.1 Návrat do Drážďan

Po návratu se vrátil Jan Dismas Zelenka zpět ke své práci. Komponoval, zastupoval dvorního kapelníka a byl i nadále kontrabasistou. Období po jeho návratu bylo skladatelsky velice bohaté. Během deseti let vytvořil okolo 120 menších i větších děl. Jak je zřejmé, opět to byla díla z velké části chrámová, a to především skladatelovy mše. Ne všechny se však kompletně dochovaly.

Mezi úplná díla patří například *Missa Spei C dur* z roku 1724, *Missa Fidei* z roku 1725 *C dur*, *Missa Paschalis D dur* z roku 1726. *Missu Nativitatis Domini D dur*, která je jeho dalším dílem, napsal v roce 1726. Na sklonku stejného roku ji o Vánocích uvedl. Autografní partitura, která se nachází v Drážďanech, je neúplná. Další jeho díla jsou z roku 1727 *Missa Caritatis*, u které není jasné, zda jde o zcela novou skladbu, či je doplněna starším materiálem. Dále pak je to *Missa Sancti Spiritus D dur*.

V následujícím roce zkomponoval *Missu Circumcisionis D dur*, v roce 1729 *Missu Divi Xaverii D dur*, *Missu Gratis agimus tibi D dur* v roce 1730, *Missu Sancti Josephi D dur* z let 1730-1731, ve stejné době vznikala i *Missa theophorica*. V období po návratu složil ještě *Requiem d moll a c moll*.

Další rozsáhlejší skladbou je *Te Deum D dur*, *Loretánské litanie C dur*, *Litanie de Venerabili Sacramento*, *Litanie Xaverianae D dur*, *Litanie Xaverianae c moll*, *Litanie de Sancto Xaverio F dur*, *Litanie de Venerabili Sacramento* a několik capriccií. Samozřejmě zkomponoval i řadu drobnějších děl. Seznam tvorby Jana Dismase Zelenky, která se nachází v Benešově v archivu, je uveden v příloze.

1.3.2 Politická situace v Drážďanech ve 30. letech 18. století

August Friedrich I. byl znám častým požíváním alkoholu a nesprávnou životosprávou. Měl také cukrovku a v témže roce mu amputovali prst, a tak až do konce svého života kulhal. Dalším utrpením bylo úmrtí jeho ženy Christiny Eberhardiny. Friedrich I. zemřel nedlouho

po ní a vlády se ujal korunní princ Friedrich August II. Korunovace proběhla až v lednu 1734 v Krakově. O státě měl jasnou představu a byl považován za velice energického panovníka. Je znám jeho zájem o hudbu, především o italskou operu. Zřejmě nechal do Drážďan v roce 1731 pozvat Johanna Adolfa Hasseho, který zde 13. září 1731 uvedl svoji operu. Opera měla úspěch, a tak díky tomu odjížděl Johann Adolf Hass z Drážďan v pozici dvorního kapelníka. Po odjezdu byl zastupujícím kapelníkem stále Jan Dismas Zelenka (Smolka 2006, 11, s. 194-195).

Skladatele v té době velice zasmušila reforma Friedricha Augusta II., který nechal rozpustit chlapecký sbor, kde působila i velká část českých chlapců. Bylo jich zde ponecháno jen několik a zastávali spíše funkce ministrantů než pěvců. Postupně byly sbory nahrazovány pěvkyněmi.

Jan Dismas Zelenka byl v této době velice nejistý. Věřil v přízeň královny Marie Josefy, a tak jí dokonce napsal dopis, kde žádal o zvýšení platu, aby mohl platit svým věřitelům. Marie Josefa žádosti vyhověla.

Další dopis adresoval skladatel přímo králi, kde psal o svých dosavadních zásluhách. Chtěl tím žádat o místo kapelníka a o další zvýšení platu. Král mu však v roce 1734 jen stručně odpověděl, aby vyčkal. Když tak učinil a novou žádost napsal až o dva roky později, král mu vyhověl a zvýšil plat, avšak dvorním kapelníkem se nestal nikdy. Spekuluje se o tom, že jako kompromis mezi králem a jeho ženou vystavil skladateli jmenovací reskript. Tento dokument však není nikde k dispozici (Smolka 2006, 11, s. 198).

V následujících letech nadále komponoval, ale nezabýval se drobnými žalmy a také omezil tvorbu kratších skladeb. Částečně se tak stalo i díky králi, který inklinoval spíše k italské operě než chrámové hudbě.

Rozsáhlejšími díly Jana Dismase Zelenky jsou: *Missa Eucharistica D dur*, kde jsou dochovány pouze dvě části z roku 1733, *Missa Purificationis* také z roku 1733, *Missa votiva e moll* z roku 1739, cyklus *Sex Missae ultimae* z let 1740-1741, *Litanie Omnium Sanctorum a moll* z 30. let 18. století. Poslední jeho skladbou jsou *Litanie Lauretanae „Consolatrix afflictorum“ G dur* z roku 1744. Nový opis pořídil pro královnu.

V roce 1733 se Jan Dismas Zelenka snažil zaujmout něčí neobvyklým. Jeho pokusem tak bylo *Osm árií* na italské světské texty.

Téhož roku měl skladatel největší úkol: měl se postarat se o smuteční bohoslužby za zesnulého panovníka. Smutek v zemi trval po celý rok. Na smutečním obřadu v dubnu roku 1733 byl proveden jeho velký soubor 13 skladeb s různým obsazením *Oficium*

Defunctorum. Druhou skladatelovou skladbou, která na smutečním obřadu v únoru roku 1734 zazněla, byla premiéra *Requiem D dur*. Podle některých dochovaných opisů skladatelových děl je zřejmé, že v této době navštívil Prahu.

1.3.3 Politická situace v Sasku v posledních letech skladatelova života

Poslední léta skladatelova života jsou ovlivněna stavbou římskokatolické katedrály, která probíhala v Drážďanech ve 40. a 50. letech 18. století. Bohužel se dokončení stavby nikdy nedočkal. V době, kdy skladatel skonal, se vedla sasko-pruská válka o rakouské dědictví, kdy Prusové vpadli do rakouského Slezska. Přesně 15. prosince 1745 pruské vojsko porazilo Sasko a o Vánocích dne 18. prosince byl podepsán drážďanský mír, který byl uzavřen mezi Marií Terezií a pruským králem Friedrichem II (Smolka 2006, 11,s.258-259).

1.3.4 Konec života hudebního velikána Jana Dismase Zelenky

Jak je zřejmé, Sasko během války strádalo, lidé umírali a vůbec celá země žila v nejistotě, co bude dál. Právě v takové situaci zemřel Jan Dismas Zelenka. Není známo mnoho podrobností o jeho smrti. Jako důvod se uvádí vodnatelnost. Skladatel zemřel v noci z 22. na 23. prosince 1745 v domě brašnáře Fladena, kde žil. Již na Štědrý den byl pohřben na katolickém hřbitově v Drážďanech v městské čtvrti Friedrichstadt.

Jak bylo již uvedeno, smuteční mše se sloužily i za hudebníky, přesto nelze najít záznam, který by potvrdoval, že tomu tak bylo i u Jana Dismase Zelenky. Nejspíš to bylo způsobeno zmatkem a politickou situací v zemi.

1.3.5 Posmrtné osudy díla Jana Dismase Zelenky

Po smrti bylo skladatelovo dílo vytlačeno dílem Johanna Adolpha Hasse a po 1763 se v Drážďanech Zelenkovo dílo už nehrálo. V Praze byly jeho skladby interpretovány až do konce 18. století. V době obrození byl zájem o Zelenkovu hudbu opět veliký, ale většina opisů skladeb byla dostupných pouze v Drážďanech. Zájem o skladatele pokračoval i ve 20. století, a to především díky Emiliánu Troidovi, který v časopise Cyril publikoval rozsáhlou stat', Aloisi Hniličkovi a Otakaru Jeremiášovi, který provedl v rozhlase melodrama *Sub olea pacis et palma virtutis*.

V 60. letech 20. století se o připomenutí Zelenkova díla zasloužil Camillo Schoenbaum, který v nakladatelství Bärenreiter vydal Zelenkovy triové sonáty. Tyto

sonáty nahrál švýcarský skladatel a hobojista Heinz Holliger. Nahrávka měla veliký úspěch a přesvědčila veřejnost o Zelenkových kvalitách. Milan Munclinger nahrál také několik skladeb na gramofonové desky. Instrumentální hudba začala být tedy znovu oblíbená, ne tak známou byla hudba chrámová.

V roce 1991 se konala 1. mezinárodní zelenkovská konference v německém Marburgu, kde vystoupili protagonisté skladatelova díla Thomas Kohlhase a Wolfgang Horn. Na konferenci byl nastíněn stav bádání a jeho úkoly (Vojtěšková 1993, 16).

1.3.6 Díla archivovaná na našem území a v Drážďanech

Nejvýznamnější opisy Zelenkových děl se dochovaly u pražských křížovníků s červenou hvězdou. Další soubor se nachází v archívu sv. Víta na Pražském hradě, a to především díky kapelníkovi Kryštofu Gayerovi. Ve Strahovském klášteře v knihovně najdeme melodrama *Sub olea pacis et palma virtutis* a *Requiem c moll.* Další Zelenkovy skladby jsou archivovány v Mělníku v kostele sv. Petra a Pavla, v cisterciáckém klášteře v Oseku a na Slovensku ve sv. Júru pri Bratislavě (Vojtěšková 1993, 16).

Drážďanský inventář zaznamenává asi 370 skladeb. Stanovení přesného rozsahu brání neúplné záznamy a opakování stejných skladeb. Sám Zelenka psal inventář nedbale, škrтал, opravoval, nejasná místa vytečkovával. Je téměř nemožné vše dešifrovat (Bužga 1985, 1).

1.3.7 Stručné ohlédnutí za skladatelovým životem

Shrnout život Jana Dismase Zelenky lze mnoha způsoby. Svůj odkaz dalším generacím nechal, ale jak je tomu i u mnoha dalších skladatelů, uznání se mu za jeho života příliš nedostalo. Můžeme říct, že to byl nadčasový hudební skladatel, který během svého života načerpal mnoho hudebních zkušeností. Umělecky se rovná svým barokním současníkům Johannu Sebastianu Bachovi nebo Georgu Philippu Telemannovi.

Je zřejmé, že skladatel byl velice produktivní. Co se týče jeho tvorby je ale nutné konstatovat, že kolem jeho života je několik tajemností, které zřejmě už nikdo nikdy nevypátrá. Je to například jeho přejmenování, nad kterým mnoho znalců značně spekuluje, jeho sexuální orientace a hledání důvodu, proč se tento velikán nikdy v životě neoženil. Také nevíme, jestli pravidelně navštěvoval svoji rodinu, které skladby psal na čí popud a které čistě z vlastní inspirace. Nevíme ani, co přesně stálo v cestě tomu, že se nestal

dvorním kapelníkem. Možná díky své tajemnosti je Jan Dismas Zelenka pro badatele, spisovatele, znalce a milovníky hudby tak zajímavý.

2.1 Předmět, pracovní hypotézy, metody a organizace průzkumu

2.1.1 Předmět

Předmětem mého průzkumu bylo zjistit, zda zanechal Jan Dismas Zelenka v Čechách odkaz hudby k nadevším a zda se jeho dílo stalo inspirací pro badatele a milovníky umění. Ve svém průzkumu jsem se soustředila především na jeho rodák kraj, kde jsem předpokládala, že bude v podvědomí větší povídky.

2.1.2 Metody a organizace

Jako ověřovací metody pro praktickou část bakalářské práce jsem si zvolila rozhovory se zakladatelkou Po 24. ústředního hudebního festivalu Věra Dudáková. Na základě předem vypracovaných otázek jsem s ní uskotočila dva rozhovory a průběžně s ní komunikovala, aromě studie německých zdrojů jsem vyhledávala zprávy v domácí tisku, v to především v Mladé frontě DNES. V těchto zdrojích se nachází podrobné informace o všech koncertech festivalu. Rozhovory proběhly 20. ledna a 13. února 2009. Věra Dudáková se vyjádřila k založení festivalu, vzniku a obsahu hudby n Jan Dismas Zelenkou, popisovala život festivalu, klady, zápory a vlastní myšlenky, které vedly k jeho založení a k určitému směru v oblasti hudby. Otázky jsem předem připravila s Věrou Dudákovou je mohla dále rozvíjet a doplnit.

Osobním rozhovorem s varčickým varčickém Miroslavem Šubtem jsem získovala podrobné informace v oblasti kultury kraj. Miroslav Šubrt se totiž setkal se skladbami Jan Dismas Zelenky prostřednictvím svého přítele, rodáka z Děčína a Děčín, gsd. Sázavou, který skladbové skladby upravoval a rozvedl i harmonizoval.

Poslední rozhovory jsem uskotočila se Supřevem Skleničkou, pozským violistou, který hraje v orchestru Jiřího Mláta a obdržel si skladby Jan Dismas Zelenky.

2.1.3 Otázky pro zakladatelku hudebního festivalu Věru Dudákovou:

1. Jaký byl hlavní podnět pro vznik festivalu Po 24. ústředního hudebního festivalu? Proč se koná právě v tomto místě? Kolik koncertů pořádá mě?

2. Průzkum současného vlivu hudebního skladatele Jana Dismase Zelenky v jeho rodném kraji

2.1 Předmět, pracovní hypotézy, metody a organizace průzkumu

2.1.1 Předmět

Předmětem mého průzkumu bylo zjistit, zda zanechal Jan Dismas Zelenka v Čechách odkaz hodný k následování a zda se jeho dílo stalo inspirací pro hudební skladatele a milovníky umění. Ve svém průzkumu jsem se soustředila především na jeho rodný kraj, kde jsem předpokládala, že bude v podvědomí rodáků nejvíce.

2.1.2 Metody a organizace

Jako ověřovací metody pro praktickou část bakalářské práce jsem si zvolila rozhovory se zakladatelkou Podblanického hudebního festivalu Věrou Dudíkovou. Na základě předem vypracovaných otázek jsem s ní uskutečnila dva rozhovory a průběžně s ní komunikovala. Kromě studia odborné literatury jsem vyhledávala zprávy v denním tisku, a to především v Mladé frontě DNES. V těchto novinách se nachází podrobné informace o všech koncertech festivalu. Rozhovory proběhly 20. ledna a 13. února 2009. Věra Dudíková se vyjadřovala k založení festivalu, vztahu k barokní hudbě a Janu Dismasi Zelenkovi. Popisovala chod festivalu, klady, zápory a hlavní myšlenky, které vedly k jeho založení a k nárůstu zájmu o skladatele. Otázky jsem předem připravila a Věra Dudíková je mohla dále rozvinout a doplnit.

Dalším rozhovorem s votickým varhaníkem Miroslavem Šubrtem jsem zjišťovala současnou situaci v hudební kultuře kraje. Miroslav Šubrt se totiž setkal se skladbami Jana Dismase Zelenky prostřednictvím Jiřího Piláta, rodáka z Poříčí nad Sázavou, který skladatelovy skladby opisoval a následně i nacvičoval.

Poslední rozhovor jsem uskutečnila se Štěpánem Skleničkou, pražským violistou, který hrál v orchestru Jiřího Piláta a oblíbil si skladby Jana Dismase Zelenky.

2.1.3 Otázky pro zakladatelku hudebního festivalu Věru Dudíkovou:

1. Jaký byl hlavní podnět pro vznik festivalu Podblanický hudební podzim? Proč se koná právě na podzim? Kolik koncertů původně měl?

2. Kdo všechno stál u jeho zrodu? Jak vzpomínáte na začátky? Bylo to těžké se uplatnit v hudebním světě ve středních Čechách? Chybělo tady podle Vás něco takového?
3. Kde se konal první koncert festivalu? Proč právě tady? A jak ho přijalo publikum? Měli jste už tehdy pocit, že se stane tradicí?
4. Hrály se na začátku festivalu pouze skladby Jana Dismase Zelenky nebo i jiných autorů s tím, jak se festival „rozzrůstal“? Podle čeho se vybírají ostatní autoři? (Například ve Voticích snad nikdy nezazněly Zelenkovy skladby).
5. Navštěvuje festival každoročně stále více lidí? Proč je podle Vás tak oblíbený?
6. Podle čeho se vybírají města a obce, kde se koncerty konají? Oslovují Vás sami starostové? Máte i oblíbená místa, kam se ráda vracíte?
7. Kde je festival zahájen a kde ukončen? Jsou to každoročně stejná místa – města?
8. Pořádat festival takového formátu je jistě nákladné. Jak ho financujete? Je těžké shánět sponzory?
9. Kdo sestavuje program festivalu? Inspirujete se třeba podněty a přáními samotných posluchačů? Podle čeho vybíráte osobnosti, které program provázejí slovem? (Patronem je například Alfred Strejček).
10. Podle čeho vybíráte interprety, hudební tělesa, která budou na festivalu hrát? Jde převážně o soubory z Podblanicka a blízkého okolí?
11. Jde výtěžek z koncertů na charitu, opravy sakrálních staveb, rekonstrukcí kostelních varhan?
12. Jak probíhá reklamní kampaň festivalu? Máte mediální partnery, spolupracujete se sdruženími či informačními centry?
13. Co připravujete k 330. výročí narození skladatele?
14. Kteří rodáci v kraji, kromě pana Piláta, obnovili jméno skladatele?
15. Název festivalu je Podblanický hudební podzim, ale nekoná se jen v tomto kraji. Proč se rozrostl i do okolí? Uvažujete, že se ještě rozšíří až za hranice středních Čech?
16. Bývá někdy při koncertech připomenut skladatelův životopis? Proč jen někde?

17. Chodí na koncerty i mladší publikum? Snažíte se nalákat mladší generaci například výběrem skladeb nebo umělců jako je třeba houslista Pavel Šporcl?
18. Jsou někde všechny dosavadní programy festivalu archivované? Máte například archivované i audio či videozáznamy? Jsou koncerty vysílané živě v rádiu?
19. Ve kterém městě nebo obci je největší návštěvnost festivalu? Proč si myslíte, že zrovna tady? Je to třeba výběrem skladeb a interpretů nebo místem? Neuvažujete, že by se tady konal i několikrát?
20. Jaký je Váš osobní vztah k barokní hudbě a k Janu Dismasi Zelenkovi?
21. S jakým časovým předstihem musíte vždy připravovat následující ročník festivalu? Je to jednodušší než před léty, když je nyní festival už tak známý?
22. Podněcujete vlastně hudební osvětu mezi lidmi, snažíte se uchovávat místní a umělecky bohatou kulturu a předávat ji lidem. Je to krásné poslání. Co si myslíte o dnešní době? Jak se chová k místnímu hudebnímu bohatství? Jak ho podporuje? Máte nějaké dobré příklady svých spolupracovníků, které by se mohly zveřejnit?
23. Co si myslíte o hodnotovém žebříčku u mladých lidí? V čem vidíte příčiny problémů v přijímání náročnějších forem umělecké tvorby? Jak lze pečovat o rozvoj hudební kultury v rámci celé společnosti?
24. Jak se díváte na poslání ZUŠ a ZŠ v rozvoji hudebnosti a kulturní inteligence?
25. Máte nějaká přání, náměty, které chcete uskutečnit v hudební oblasti?

2.1.4 Otázky pro votického rodáka a varhaníka Miroslava Šubrta:

1. Jak se díváte na hudebního skladatele Jana Dismase Zelenku z lidského a uměleckého hlediska? Jak hodnotíte jeho význam pro rozvoj regionální i širší kulturnosti?
2. Jaké jsou Vaše hudební zkušenosti se skladbami Jana Dismase Zelenky?
3. Jak vnímáte festival Podblanický hudební podzim, který se koná i ve votickém kostele?
4. Setkal jste se někdy s Václavem Oktábcem, který přispěl k založení tradice festivalů a jak hodnotíte jeho přínos?

5. Setkal jste se někdy s Jiřím Pilátem, který působil v Poříčí a jeho skladby hrál ve svém souboru? Jak hodnotíte jeho přínos?
6. Snažil jste se někdy přispět k „oživování“ hudební tradice spojené se jménem skladatele?
7. Jak se díváte na jakýsi odklon od tradiční hudby i kultury v životě dnešní mládeže, jak vnímáte příčiny, důsledky? Vidíte nějaké inspirace v hodnotách minulých pro budoucnost?

2.1.5 Pracovní hypotézy

Na základě všech rozhovorů jsem vytýčila následující pracovní hypotézy:

Úcta ke skladateli, jeho hudbě a rozvoj hudebních tradic se v posledních 20 letech zlepšily a to především díky Jiřímu Pilátovi a festivalu Podblanický hudební podzim.

K formulaci této hypotézy mě vedou především tato fakta: Jiří Pilát se snažil ve velké míře prosadit skladby Jana Dismase Zelenky již v 80. letech 20. století, což bylo ještě před založením hudebního festivalu. V souboru Jiřího Piláta hráli i pražští hudebníci, kteří velice ctili Jana Dismase Zelenku a jeho skladby. Ty se tak dostávaly více do podvědomí nejen na území Středočeského kraje. Co se týče festivalu, obrovský zájem o skladatele z řad interpretů nebyl zaznamenán pouze v České republice, ale i v zahraničí. Nyní se soubory samy hlásí, aby mohly na festivalu vystoupit a hrát náročná díla Jana Dismase Zelenky.

2.1.6 Vyhodnocení

Pro přehlednou orientaci jsem na základě rozhovoru s Věrou Dudíkovou podrobně zpracovala informace o vzniku, rozvoji a organizaci festivalu Podblanický hudební podzim v kapitole 3.1. a 3.2. Dále jsem zpracovala další pokusy o rozvoj hudebních tradic v kraji v kapitole 3.3.

3. Odkaz Jana Dismase Zelenky v Louňovicích pod Bláníkem a v okolí

3.1 Založení a prvopočátky festivalu Podblanický hudební podzim

3.1.1 Cesta k založení festivalu Podblanický hudební podzim

Prvotní impuls a hlavní myšlenka, které vedly k založení festivalu, vznikly až v jižní Evropě, a to v Itálii. Mgr. Věra Dudíková se zúčastnila po roce 1980 v italské Florencii tamního koncertu. V programu koncertu byly duchovní skladby českého skladatele Jana Dismase Zelenky.

Když byla skladba tohoto autora dohraná, obecenstvo tleskalo a vzdávalo hold skladateli i umělcům, a to dokonce ve stoje. „Cítila jsem se poněkud zahanbeně, že celá Evropa zná českého skladatele Jana Dismase Zelenku a já jako Češka ani neznám jeho rodiště,“ přiznala zakladatelka festivalu Mgr. Věra Dudíková v rozhovoru, který jsem s ní vedla. Její další kroky po návratu do České republiky vedly tedy do rodiště Jana Dismase Zelenky, do Louňovic pod Bláníkem.

Při této návštěvě zamířila Věra Dudíková do místního kostela, protože v obci nenašla ani skladatelův pomník, ani pamětní desku, které by upozornily na rodiště Jana Dismase Zelenky. Tehdejší hudebně vzdělaný farář Václav Oktábec ji velmi potěšil. Nechal na vlastní náklady zhotovit pamětní desku Jana Dismase Zelenky.

Až tristní byla skutečnost, že ve druhé polovině 20. století jen málo Čechů vědělo, že právě Louňovice pod Bláníkem jsou skladatelovým rodištěm. Václav Oktábec také obdivoval hudbu Zelenky a zajímal se o jeho život a dílo. Společně s Věrou Dudíkovou začali přemýšlet, jak jeho jméno připomenout právě v jeho rodišti a podnítit umělce, aby Zelenkovy skladby nastudovali. Tato prvotní myšlenka vedla k založení festivalu.

3.1.2 Oficiální založení festivalu

Oficiálně byl festival založen v roce 1984. Tento letopočet je významný i proto, že byl nazván rokem České hudby. Festival začíná přibližně v době Zelenkova výročí narození. Datum založení bylo také ovlivněno festivalem Pražský podzim. Pořadatelé obou kulturních událostí neměli zájem na tom, aby se jejich koncerty překrývaly. V tomto roce

byl postaven v Louňovicích pod Blaníkem pomník českému géniu barokní hudby Janu Dismasi Zelenkovi.

Původně se uvažovalo hned o několika názvech festivalu. Jedním z nich měl být i „Festival Jana Dismase Zelenky.“ Měl ukázat celé široké veřejnosti v Čechách a v Evropě, že Louňovice pod Blaníkem jsou rodištěm Jana Dismase Zelenky.

Jako vhodnější se ukázal být název Podblanický hudební podzim. Autorem je režisér a dramaturg Jan Míka, se kterým zakladatelka úzce spolupracovala. Hlavním důvodem pro tento poněkud obecnější název byla myšlenka, že střední Čechy mají nemalou hudební tradici a historii a že je třeba ji šířit více než v minulosti a také hodnotně prezentovat.

Tento kraj je spojen se jmény mnoha významných hudebních skladatelů. To je také jeden z důvodů, proč se na festivalu objevují i skladby jiných autorů. Patří mezi ně významní čeští skladatelé. Buď ze středních Čech přímo pocházeli, nebo tento kraj často navštěvovali, aby zde nacházeli uměleckou inspiraci. Častou inspirací byla hora Blaník, která je dominanta kraje.

Jedním z takových autorů byl například Josef Suk z Křečovic. Tato obec se nachází nedaleko Neveklova. Jan Jakub Ryba působil dlouhou dobu v Rožmitále pod Třemšínem u Příbrami. Antonín Dvořák měl své letní sídlo v malebné vesničce Vysoká na Příbramsku. Přímo tam vznikaly velké části partitur symfonií a symfonických básní podle balad z Erbenovy Kytice, Requiem, Jakobín, Svatá Ludmila, Rusalka, Čert a Káča a další.

Téma bájně hory Blaník se objevilo u mnoha českých hudebních skladatelů, například u Zdeňka Fibicha, který nazval svoji operu přímo Blaník. Bedřich Smetana tak nazval jednu symfonickou báseň z cyklu Má vlast. Významný český skladatel Leoš Janáček vytvořil orchestrální Baladu blanickou.

3.1.3 První koncerty

Zakládajícím rokem 1984 začaly i první koncerty. Hlavní osobností byla Věra Dudíková, která si uvědomovala, že počáteční období bude náročné – v získání hudebního publika, v organizaci i v ekonomické oblasti. Při založení velice pomáhal Václav Oktábec, který se zasloužil o propagaci festivalu v Louňovicích a ve Vlašimi.

V prvních letech festivalu se konaly jen tři nebo čtyři koncerty. Mohly se již ale chlubit velkým zájmem posluchačů. Soubory, které vystupovaly na festivalu, byly z poloviny z řad profesionálů a z poloviny amatérů. Pro účast na festivalu byla jediná

podmínka, aby soubory interpretovaly skladby Jana Dismase Zelenky. Organizátoři tak chtěli skladatele představit jako autora kvalitních skladeb. Ukázalo se, že díla jsou velmi náročná. Ne každý amatérský soubor zvládne kvalitně zahrát skladatelova díla. Kromě toho kolem roku 1984 bylo jen málo souborů, které měly ve svém repertoáru Zelenkovy skladby. Jako příklad amatérského souboru můžeme uvést Trio Jana Dismase Zelenky, které založil učitel na Základní umělecké škole ve Vlašimi Jiří Volek. Trio však nemělo dlouhého trvání. Interpretovat Zelenkovy skladby je velice obtížné.

3.1.4 Zlomový rok 2000

Obrovský zlomový okamžik nastal v roce 2000, kdy se hlavním organizátorem festivalu stalo Sdružení dobrovolných a profesionálních hudebníků. Z původních tří až čtyř koncertů se stalo více než dvacet, které se pořádají v devatenácti obcích a městech v Podblanickém kraji.

Koncepčně byl festival opřen o profesionální a špičkové interprety, ale i amatéry, kteří v začátcích festivalu Zelenkovy skladby nastudovali. V současné době má festival velký výběr mezi špičkovými soubory, které mají ve svém repertoáru Zelenkovy skladby.

„Profesionální soubory, které nacvičí Zelenkovy skladby, je provedou samozřejmě i jinde v zahraničí. Jméno skladatele je tak připomínáno hned několikrát. Naše hlavní myšlenka je předávána dál a my můžeme být spokojeni,“ uvádí zakladatelka.

3.1.5 Místa koncertů

Podblanický hudební podzim je nyní považován za nejrozsáhlejší festival vážné hudby v Čechách. Po tom, co byl z původních dvou obcí rozšířen do devatenácti míst, má festival pevný organizační řád. Každý rok je slavnostně zahájen v Benešově v městském divadle Na Poště a končí v koncertním sále v Neveklově. Informace o programu koncertů jsou dostupné na internetu, na plakátech, v novinách nebo v rozhlasu. U místa konání koncertů jsou na plakátech zobrazeny i místní erby.

Festival nazvali posluchači „Svátkem hudby“ ve zdejším kraji. Stal se setkáním pořadatelů, tedy zástupců měst a obcí, předních osobností kultury a široké veřejnosti.

Jak již bylo řečeno, každý ročník festivalu je ukončen v Neveklově, který má prostorný koncertní sál, kam se vejde až 80 členná filharmonie. Dalším důvodem konání koncertu v Neveklově je i nedaleké rodiště Josefa Suka. Neveklov byl i milovaným krajem předků Jana Kubelíka, který tam dokonce 11. května 1940 v sále sokolovny koncertoval.

Dalšími městy a obcemi festivalu jsou Radějovice-Olečky, Lešany, Lštění, Praha, Vrchotovy Janovice, Blažejovice, Vysoký Újezd, Zdislavice, Vlašim, Čerčany, Kladruby (rehabilitační ústav), Votice, Sedlec-Prčice, Řevnice, Týnec nad Sázavou, Bystřice a Louňovice pod Bláníkem.

Kromě koncertu v Praze, který se koná na Staroměstském náměstí v chrámu sv. Mikuláše a je benefiční, jsou všechny ostatní koncerty pouze ve středních Čechách bez ohledu na velikost obce. Obce byly na počátku vybírány podle zájmu veřejnosti. Přízeň starostů a zastupitelstva sehrála velkou roli, proto bylo důležité, který starosta obci vedl a současně měl zájem o vážnou hudbu. Většina starostů si už v minulosti uvědomovala nutnost pěstovat umění ve svém kraji. Pro obyvatele malých obcí nebylo jednoduché a finančně dostupné navštěvovat například koncerty Pražského jara nebo Pražského podzimu.

To je i jedním z důvodů, proč se koncerty Pražského hudebního podzimu konaly i v Blažejovicích, které mají pouze sto obyvatel. Přesto jsou zde koncerty velice hojně navštěvované.

Organizátoři často dostávají otázky, zda zamýšlejí festival rozšiřovat. Zakladatelka Věra Dudíková na tyto otázky má následující postoj: „Kdybychom to udělali, nebylo by v lidských silách zvládnout organizaci. Musím ale přiznat, že zájem je. Hlásí se nám dokonce města z jiných krajů. Kontaktovala nás například Jihlava, Tábor a České Budějovice. Chceme ale festival ponechat ve Středočeském kraji.“

3.1.6 Organizace festivalu

Po roce 2000, kdy organizátorem festivalu je již zmíněné „Sdružení“, získává finanční prostředky od fondu kultury Středočeského kraje, sponzorů a příspěvků měst a obcí. Festival navštěvují lidé ze širokého okolí, z Prahy i ze zahraničí. Jan Dismas Zelenka byl totiž do doby festivalu mnohem známější ve Francii, v Itálii a v Polsku než ve své rodné zemi.

Jedním z hlavních hesel festivalu je přátelství. „Bez přátel, které jsem si za ta léta vybudovala mezi starosty, faráři, umělci nebo herci, by festival nikdy nemohl být v tomto rozsahu organizován,“ vysvětlila Věra Dudíková.

Festival si získal svoji oblibu i u posluchačů liturgické hudby. Velké množství koncertů se koná v kostelech, jak vysvětluje zakladatelka. „Lidé jsou stále pod tlakem

informací. Koncerty našeho festivalu jsou také určeny k tomu, abychom se od toho tlaku vyprostili a alespoň se na chvíli zastavili.“

3.1.7 Program festivalu

Program festivalu je každý rok obměňován. Dramaturgyní je zároveň i zakladatelka Mgr. Věra Dudíková, která vše konzultuje s řadou odborníků. Mezi ně patří například Marek Hrubecký, který řídí hradeckou filharmonii. Také se radí s vynikajícím světově uznávaným houslistou Václavem Hudečkem.

Program musí vždy zapadnout do dramaturgie celého festivalu. Součástí koncertů je i mluvené slovo. Jsou zde uváděny myšlenky filozofů, spisovatelů a teologů. Dále jsou přednášeny i různé básně, které se vždy váží k hudbě, která je na programu, nebo k místu, kde se koncert koná.

Jedním z mistrů mluveného slova je Adolf Strejček. Festivalu se účastní pravidelně a hledá v archivech a knihovnách nejrůznější myšlenky a životní moudra. Významným hercem a recitátorem poezie byl i Radovan Lukavský. Festivalu se také pravidelně účastnil. Další přední umělci jsou: Jan Čenský, Otakar Brousek starší, Tomáš Töpfer, Gabriela Vránová a Jana Hlaváčová.

Základem dramaturgie Podblanického hudebního podzimu je barokní hudba a její představitelé jako například Johan Sebastian Bach, Antonio Vivaldi, Georg Philipp Telemann. Z českých skladatelů jsou to Bohuslav Matěj Černohorský nebo Adam Michna z Otradovic.

Festival se však otevírá i dalším hudebním žánrům. Příkladem je benefiční vystoupení ve prospěch zdravotně postižených v Rehabilitačním ústavu v Kladrubech u Vlašimi 9. listopadu 2008. Na koncertě vystoupil vokální soubor GESHEM pod vedením Marka Šlechty. Na programu byly afroamerické spirituály. Odlehčený program koncertu nebyl zvolen do rehabilitačního zařízení náhodně, ale právě tady se svým programovým repertoárem přizpůsobil publiku, které bylo tvořeno téměř výhradně z řad pacientů zařízení a lékařského personálu.

Mezi české umělce, kteří na koncertech téměř každoročně vystupují, patří houslisté Pavel Šporcl, Jaroslav Svěcený a Václav Hudeček. Hradecké filharmonie pod vedením Marka Hrubeckého spolupracuje téměř každoročně.

Mezi dva hlavní obdivovatele Jana Dismase Zelenky patřil rodák z Poříčí nad Sázavou Jiří Pilát a profesor hobojoyvé hry na pražské konzervatoři a hudební skladatel

František Xaver Thuri. Nedávným a obrovským úspěchem na festivalu bylo vystoupení Opolské filharmonie v Neveklově.

3.2 Propagační činnosti festivalu

3.2.1 Mediální aktivity festivalu

Hlavním mediálním partnerem je deník Mladá fronta DNES. Na otázku, proč nejsou informace o festivalu zmiňovány i v jiném denním tisku, zakladatelka odpověděla: „Mladá fronta DNES stála vlastně u zrodu festivalu a toho si velice ceníme. Nechystáme se hlavního partnera měnit, i když jiné deníky se také nabízely.“ Informace o programu najdeme i v regionálních novinách. Jsou to Benešovský deník a týdeník Jiskra, jejichž redakce sídlí přímo v Benešově.

Programy a pozvánky se objevují i v ostatních regionálních novinách Středočeského kraje. Často je zde pro připomenutí uváděn i skladatelův životopis. Pozvánky na festival publikuje i časopis Hudební rozhledy. Po několik ročníků bylo možné shlédnout některé koncerty v televizi na programu ČT 2. K dispozici je i několik profesionálních záznamů na kazetách VHS. Na jedné z nich je koncert profesora Thuri ve Voticích.

Český rozhlas 2 Praha, Český rozhlas 3 Vltava a Český rozhlas 6 pravidelně přináší informace o festivalu. Rozhlasové stanice pravidelně zvou zakladatelku festivalu do svých studií, aby posluchače seznámila a nalákala na to, co je v daném ročníku čeká. Do rádia je zván i starosta jedné z obcí, kde festival každoročně probíhá, a také jeden z řady umělců. Pozvánky na jednotlivé koncerty jsou vysílány i na regionálním rádiu Blaník.

Kvalitní organizace festivalu má ale jeden značný nedostatek. Dosud nebyla vydaná žádná publikace o festivalu. Veřejnost se tak nemá možnost dozvědět, jak vlastně festival vzniká a kdo stál u jeho zrodu.

3.2.2 Internetové stránky festivalu

Podrobné aktuální informace o festivalu nalezneme na internetové adrese: www.podblanickypodzim.cz. Nejprve se nám zobrazí obecné informace o festivalu. Ty jsou zde nejen v češtině, ale jsou přeloženy i do anglického a francouzského jazyka, protože autoři stránek – webmasteři – myslí i na zahraniční příznivce českého skladatele.

Každý rok zde autorka podrobně hodnotí předcházející ročník festivalu a jeho program, který je na stránkách uveden. Data a programy koncertů na letošní a zároveň jubilejní 25. ročník se na stránkách objeví 1. července 2009.

Návštěvník internetových stránek, který nezná skladby Jana Dismase Zelenky, se může podrobně seznámit nejen s jeho životopisem, ale i s jeho hudbou. Je možné si také pustit dvě hudební ukázky. Dále jsou na stránkách uvedeni všichni partneři festivalu, a kontakty na organizátory festivalu a na všechny městské a obecní úřady, kde se koncerty konají. Uvedeny jsou i nejrůznější odkazy spojené s Janem Dismasem Zelenkou. Na stránkách je možno nahlédnout i do dopisů od diváků, posluchačů, samotných umělců nebo odborných kritiků.

3.2.3 Sponzoři festivalu

Počátky festivalu nebyly vůbec snadné. Jedním z důvodů byly i finanční potíže. Nebylo jednoduché sehnat sponzory v době, kdy ještě festival nebyl vůbec známý na veřejnosti. To je i jeden z důvodů, proč se při prvních ročnících konalo jen několik málo koncertů. Inzerce v médiích je finančně náročná, zpočátku se někteří umělci zříkali honorářů.

Velikou podporu získávala zakladatelka u starostů obcí a měst, kteří chtěli, aby se koncerty konaly právě u nich. V současné době má festival své stálé sponzory. Tím hlavním je farmaceutická společnost ZENTIVA, dále pak BAEST, a. s., Vodohospodářská společnost Ondeo, Vodohospodářská společnost VHS, dopravní logistická společnost MÁTRA TRANSPORT a. s., reklamní společnost QUO a Středočeský kraj, který je hlavním garantem všech ročníků festivalu od roku 2000.

3.2.4 Podblanický podzim 2009

Letošní ročník festivalu nebude jen tak obyčejný. Slaví se totiž 330. výročí narození Jana Dismase Zelenky. A tak se připravuje i něco navíc. Plánuje se především sympóziu k jeho počtě. Pozváni budou například profesor a skladatel F. X. Thuri a Jaroslav Smolka, který je velkým obdivovatelem Zelenky a také autorem jeho monografie.

Oba tyto vážení umělci darovali festivalu svoji skladbu k oslavě hudby Jana Dismase Zelenky a účastní se téměř každého ročníku festivalu. V současné době paní Dudíková ještě nechtěla prozradit program sympozia, a tak to bude pro všechny velkým překvapením.

3.3. Další pokusy o rozvoj hudebních tradic Jana Dismase Zelenky v kraji

3.3.1 Jiří Pilát a jeho život

Jiří Pilát se narodil 4. dubna 1921 ve Lštění. Hrál na housle, harmonium a varhany. Zpíval ve sboru Národního divadla v Praze. Přesto se nestal profesionálním hudebníkem, ale působil jako úředník. Svůj pěvecký sbor založil v Týnci nad Sázavou hned po studiích na obchodní akademii. Později vedl pražský svatohavelský chrámový sbor, se kterým jezdil do chrámů po celé vlasti. Jeho sbor například účinkoval na primiční mši současného kardinála Miloslava Vlká. Jiří Pilát působil jako varhaník po celých 62 let, a to nejen v Poříčí nad Sázavou, ale také v Mnichovicích. Zemřel 7. června 2007 (Čechová 2007, 3).

3.3.2 Cesty Jiřího Piláta do Drážďan

Jiří Pilát našel zálibu v barokní a klasicistní hudbě. Přepisoval skladby v archivech a muzeích a to především skladby Jana Jakuba Ryby, Šimona Brixiho, Jana Křtitele Vaňhala a dalších. K Janu Dismasi Zelenkovi se dostal v témže roce, kdy ho oslovil již zmíněný místní farář Václav Oktábec. Ten si přál, aby v louňovickém kostele zazněla některá mše Jana Dismase Zelenky.

Jiří Pilát získal seznam skladeb, které jsou uchovány v Drážďanech v knihovně, ale v té době se tam nebylo možné vypravit. Notový materiál, který sháněl nejprve v archivech v Čechách, našel především v hudební sbírce Emiliána Troldy, kde opsal *Mši D dur* Jana Dismase Zelenky v roce 1959. Hlavním záměrem tohoto provedení bylo 280. výročí narození skladatele. Do Drážďan se vydal poprvé v roce 1956.

Postupně stále větší nadšení a úcta ke skladateli ho vedly do Drážďan, kam jezdil, aby opsal skladatelovy skladby. Za celý život se mu podařilo opsat 4 500 stránek z jeho skladeb. *Requiem* Jana Dismase Zelenky tak zaznělo díky Jiřímu Pilátovi v roce 1969 v Poříčí nad Sázavou a v Louňovicích v roce 2000 na Podblanickém hudebním festivalu.

Po smrti Jiřího Piláta a jeho ženy byla všechna jeho opsaná díla uložena v archivu v Benešově u Prahy.

3.3.3 Vzpomínky Miroslava Šubrt a Štěpána Skleničky

Miroslav Šubrt, který se narodil v roce 1978, znal Jiřího Piláta již od svého dětství. Jejich rodiny se setkávaly nejčastěji při mších. Podle něj byl Jiří Pilát vynikající varhaník, který by se dal charakterizovat jako temperamentní perfekcionista.

První vzpomínku na hudbu Jana Dismase Zelenky získal Miroslav Šubrt v roce 1985. V Poříčí nad Sázavou působil farář Antonín Liška. Zde se hrávala právě pod vedením Jiřího Piláta Zelenkova díla a také díla Jana Jakuba Ryby. V té době byly tyto skladby součástí mše. Ty probíhaly téměř celé v latině.

Štěpán Sklenička, syn hudebního skladatele Karla Skleničky, si Jana Dismase Zelenku velice považuje. V současné době vyučuje hře na housle v Roztokách u Prahy a v Poděbradech. Rád by pod svým vedením se svým smyčcovým kvartetem nacvičil Zelenkovu skladbu.

S Janem Dismasem Zelenkou a jeho díly se setkal blíže v Mnichovicích, kde se seznámil s Jiřím Pilátem. „Považuji ho za vynikajícího varhaníka, který hrál citlivě i středové hlasy a zpíval na vysoké duchovní úrovni.“ V letech 1996 – 1998 hrál Štěpán Sklenička v jeho souboru a na spolupráci rád vzpomíná. Jan Dismas Zelenka měl pro něj velice nápaditou harmonii a smysl pro rovnocennou polyfonii. Cení si přísného vedení kontrapunktu s cílem dokonalého souznění.

3.3.4 Miroslav Šubrt a jeho vztah k Janu Dismasi Zelenkovi

Hudebně vzdělaný rodák z Votic působí právě zde a v okolních vesnicích jako varhaník. Řídí zde místní chrámový sbor a orchestr. Jana Dismase Zelenku velice uznává a také považuje za odvážné, že se do těchto obtížných kusů Jiří Pilát pustil. On sám má několik notových materiálů, ale spíše by si na ně se svým sborem a orchestrem netroufl.

Domnívá se, že nezájem o vážnou hudbu úzce souvisí s dnešním životním stylem. V hudební oblasti se preferuje to, co je snadno srozumitelné a co lze bez obtíží identifikovat. V případě hudby Jana Dismase Zelenky v současnosti vidí Miroslav Šubrt komplikaci v tom, že se jedná spíše o díla duchovní, která jsou srozumitelná pouze s přihlédnutím k historickému kontextu a teologii. Je zde potřeba znalosti latiny. Za pozitivní však považuje, že se jméno Jana Dismase Zelenky stále objevuje v koncertních programech, ačkoliv provedení jeho skladeb je poměrně náročné. Skladatele považuje za mimořádnou osobnost historie srovnatelnou s předními světovými skladateli té doby.

Závěr

Ve své práci jsem chtěla poukázat na výraznou osobnost, která žila v mém rodném regionu a ke které mám osobní vztah. Pomocí odborné literatury, novinových článků, studia v knihovnách a v archivech jsem se snažila přiblížit osobnost a hudební kvality tohoto skladatele.

Pokusila jsem se ukázat, že tradice a odkaz tohoto velikána nepatří pouze do Drážďan, kde se nachází převážná většina jeho skladeb, jeho obdivovatelů, a tudíž i autorů německých monografií o něm. Bylo velice obtížné shánět potřebnou literaturu, protože většinu je možné sehnat pouze v Drážďanech a knihy jsou publikovány pouze v německém jazyce. Ani v Louňovicích pod Bláníkem v informačním centru neposkytují žádné podrobnější materiály o skladateli. Odkazují zájemce pouze na Drážďany. Díky tak malé informovanosti o osobním životě skladatele nalezneme odbornou literaturu, která monitoruje a rozebírá převážně jeho díla a nezabývá se jeho životopisem. Byla bych velice ráda, kdyby byly některé německé knihy o něm přeloženy i do jiného světového jazyka.

Ve své práci jsem dostupnými prostředky zkoumala Podblanicko. Domnívám se, že Jan Dismas Zelenka je mnohem známější ve Francii, Itálii a v Německu než v Čechách a ve svém rodném kraji. Chtěla jsem ukázat, že i v dnešní době se vyplatí investovat do poctivé kulturní práce pro lidi nejen ve velkých městech, ale i na vesnicích.

K této myšlence mě přivedly především rozhovory se zakladatelkou hudebního festivalu Podblanický podzim Věrou Dudíkovou. Ta je pro daný region nejdůležitější osobností, která prosazuje Jana Dismase Zelenku v celém Středočeském kraji a zároveň i v zahraničí. Na koncertech festivalu vystupuje celá řada zahraničních souborů a umělců, kteří hrají a také velice oceňují obtížné skladby louňovického rodáka. Jak sama zakladatelka uvedla, o festival je takový zájem, že i další obce města a jejich obyvatelé chtějí koncerty právě u nich.

Propagátor skladatele Zelenky Jiří Pilát zemřel, a tak jsem se z dostupných materiálů a rozhovorů s votickým varhaníkem Miroslavem Šubrtem a violistou Štěpánem Skleničkou snažila přiblížit tuto osobnost. Jiří Pilát byl člověk, který jezdil do Drážďan opisovat Zelenkovy skladby a který vynaložil nemalé úsilí na to, aby oslovil hudebníky a zpěváky, amatéry i profesionály, aby interpretovali skladatele Zelenku. Mnohá obtížná díla byla skutečně provedena a sklidila zasloužený obdiv.

Budu ráda, když moje bakalářská práce přispěje k osvětlení hudebních tradic v regionu Jana Dismase Zelenky a přiblíží minulou dobu pro současnou obnovu regionálních uměleckých tradic. Těším se z toho, že jsem mohla představit obdivuhodnou práci těch, kterým není lhostejná osvětová a kulturní úroveň dnešních lidí.

1. Sbor knihovny ČR.
2. COSTEVALDE, C. B. *Radniční Bible*. 2. vyd. Praha : Slovart, 2002. 384 s. ISBN 80-7279-240-3.
3. CICHOVÁ, L. Vzpomínka na Jiřího Pilátě. *Parohovka*, 2007, roč. 8, č. 5, str. 12-13.
4. ČERNOŠAK, G. a kolektiv. *Dějiny evropské hudby*. 5. vyd. Praha : Panton, 1961. 527 s.
5. DUBROVSKÁ, V. *Hudební festival Podhlanický hudební podzim*. <http://www.podhlanickypodzim.cz/html>
6. MAJER, V. *Časra Akce. Dějiny – kultura – politika*. 1. vyd. Praha : Paseka, 2001. 489 s. ISBN 80-7185-370-4.
7. NAVRÁTIL, M. *Charakteristika hudebního baroka a ; obrátily srozumitelně mistrů J. Fuchs O. P. Basclet. J. S. Basclet. 1. vyd. Ostrava : Moravex, 1996. 166 s. ISBN 80-85780-16-3.*
8. PALČEK, J. *Lehlovický kantor a zpěvník Jirka Zelený a Davurovský. Sborové Hlasohrané prael : Podhlanická*. 2. vyd. Praha : Krujoký národní výbor, 1958.
9. POKRÝL, F. *Hudební události v letech*. 1. vyd. Praha : Eas. N. vyd. ky čas. 2002. 91 s. ISBN 80-86044-19-X.
10. POČKYLY, M., PŮROVÁ, V. *Encyklopedie historie světa. Časový a geografický průběh dějinův ilustrac*. 1. vyd. Praha : Opišvo národního, 2001. 495 s. ISBN 80-7181-067-5.
11. SMOLKA, J. *Jan Dismas Zelenka*. 1. vyd. Praha : Národního AMU, 2006. 338 s. ISBN 80-7331-071-9.
12. SMOLKA, J. *Hudba českého baroka*. 3. vyd. Praha : Národního AMU, 2005. 81 s. ISBN 80-7331-022-8.
13. STOCKIGT, J. B. *Jan Dismas Zelenka. A Baroque Musician at the Court of Dresden*. 1. vyd. Oxford : Oxford University Press, 2000.
14. ŠAFÁŘEK, J. *Dějiny hudby I. díl. od počátku hudby do 18. století*. 1. vyd. Praha : Votava, 2002. 409 s. ISBN 80-7220-126-7.

Bibliografie

1. BUŽGA, J. *Drážďanský inventář Jana Dismase Zelenky z roku 1726*. 1. vyd. Praha : Státní knihovna ČSR.
2. COSTECALDE, C. B. *Rodinná Bible*. 2. vyd. Praha : Slovrat, 2002. 384 s. ISBN 80-7209-240-5.
3. ČECHOVÁ, L. Vzpomínka na Jiřího Piláta. *Varhaník*, 2007, roč. 8, č.5, str. 12-13.
4. ČERNUŠÁK, G. a kolektiv. *Dějiny evropské hudby*. 5. vyd. Praha : Panton, 1964. 527 s.
5. DUDÍKOVÁ, V. *Hudební festival Podblanický hudební podzim*.
<<http://www.podblanickypodzim.cz.html>>
6. MAIDL, V. *Češi a Němci. Dějiny – kultura – politika*. 1. vyd. Praha : Paseka, 2001. 480 s. ISBN 80-7185-370-4.
7. NAVRÁTIL, M. *Charakteristika hudebního baroka a portréty slavných mistrů A. Vivaldi. G. F. Händel. J. S. Bach*. 1. vyd. Ostrava : Montanex, 1996. 166 s. ISBN 80-85780-56-9.
8. PALEČEK, J. Louňovický kantor a organista Jiřík Zelenka Bavorovský, *Sborník Vlastivědných prací z Podbalnicka*. 2. vyd. Praha : Krajský národní výbor, 1958.
9. PADRTA, K. *Hudební události v datech*. 1. vyd. Praha : Encyklopedický dům, 2002. 381 s. ISBN 80-86044-19-X.
10. POCHYLÝ, M.; PŮROVÁ, V. *Encyklopedie historie světa, Úplný chronologický průvodce dějinami lidstva*. 1. vyd. Praha : Ottovo nakladatelství, 2001. 496 s. ISBN 80-7181-567-5.
11. SMOLKA, J. *Jan Dismas Zelenka*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství AMU, 2006. 338 s. ISBN 80-7331-075-9.
12. SMOLKA, J. *Hudba českého baroka*. 3. vyd. Praha : Nakladatelství AMU, 2005. 81 s. ISBN 80-7331-022-8.
13. STOCKIGT, J. B. *Jan Dismas Zelenka. A Bohemian Musician at the Court of Dresden*. 1. vyd. Oxford : Oxford University Press, 2000.
14. ŠAFAŘÍK, J. *Dějiny hudby I. díl. od počátku hudby do 18. století*. 1. vyd. Praha : Votobia, 2002. 409 s. ISBN 80-7220-126-3.

15. TOUFAR, P. *Česká Sibiř, tajemnou českou krajinou*. 1. vyd. Benešov : Start, 2002. 335 s. ISBN 80-86231-21-6.
16. VOJTĚŠKOVÁ, J. *Chrámové dílo Jana Dismase Zelenky v českých archivech*. *Dizertační práce*. Praha : Karlova univerzita, Filozofická fakulta, 1993.
17. VYSLOUŽIL, J. *Hudební slovník pro každého*. 1. vyd. Vizovice : Lípa, 1999. 637 s. ISBN: 80-86093-23-9.

1. Kopie záznamů skladeb Jana Dismase Zelenky opsaných Jiřím Pilevým z složek v archivu v Banské
2. Článek z okresních vládních novin Nové Podblanicko z roku 1959.
3. Vybrané články z MF DNES týkající se festivalu Podblanický hudební podzim.
4. Program festivalu Podblanický hudební podzim.

Seznam písemností od p. Pilátové

Seznam příloh:

- 1. Kopie seznamu skladeb Jana Dismase Zelenky opsaných Jiřím Pilátem a uložených v archivu v Benešově**
- 2. Článek z okresních vlašimských novin Nové Podblanicko z roku 1959.**
- 3. Vybrané články z MF DNES týkající se festivalu Podblanický hudební podzim.**
- 4. Program festivalu Podblanický hudební podzim.**

Seznam písemností od p. Pilátové

z pozůstalosti po p. Pilátovi

Jedná se o notové záznamy: **Jan Dismas Zelenka**

vydané tiskem:

Lamentationes Jeremiae prophetae (Musica Antiqua Bohemie, serie II, č.4 – partitura)
 Psalmi et magnificat (Musica Antiqua Bohemica, serie II, č.5 – partitura)
 Psalmi (Thesaurus musicae Bohemiae, seria B - partitura)
 Ecce vidimus eum
 Confitebor tibi Domine (Heft 2, Psalm 110)
 Missa votiva e-Moll (1739)

opisy notových záznamů:

Postní
 Missa ultimarum prima: Missa Dei Patris
 Missa Purificationis Beatae Virginis mariae 1733
 Missa Gratias agimus tibi
 Litanie G Dur
 Litanie F Dur
 Dixit Dominus D
 Beatus vir C-Dur
 In exitu Izrael g-Moll
 Magnificat C-Dur
 Benedictus Dominus ZWV 206
 Alma Redemptoris Mater
 Kyrie, Gloria
 Memento Domine David – Žalm 131
 Asperges me F-Dur
 Sub tuum praesidium Nr.1
 Missa de requiem – c moll
 Missa paschalis – Kyrie
 Confitebor tibi Domine
 Miserere
 Missa integrat
 Missa circumcissionis Domini
 Missa s. Blasii
 Žalm 121 Laetatus sum
 Dies irae solenne - partitura
 Kyrie d- moll
 Missa in C
 Missa a moll – Kyrie
 Gloria
 Gloria solenne

Missa ultimarum VI
Dixit – partitura
Salve Regina a Baso Solo
Salve Regina
Ave Regina coelorum g-Moll
Aria
Regina coeli
Regina coeli č.3
Ecce nunc benedicite
Lauda Jerusalem
Beati omnes
Laudate pueri Dominum
Dixit Dominus
Litanie omnium Sanctorum
Oratorium: Ježíš na Kalvárii
Haec dies C-Dur
Missa de Requiem
Requiem d- moll
Sanktus
Dies Irae
Offertorium per li Defonti
Motetto (Offertorium) a 4 per la Ressurezione
Benedictus Dominus
In monte Oliveti
Missa Integraf
Laudate Dominum
Benedictus sit Deus Pater, O virgo
2 Sicus erat
Credidi
Ariae Duae
Jerusalem

Alexandr Borodin:

Nocturno pro smyčcový orchestr

G.F Handl:

Koncert pro violu a orchestr – fagot I

Koncert pro violu a orchestr – viola

Andante z páté symfonie od Haydna

Seznam notových záznamů od p. Piláta
(předaných dne 12.září 2008)

J.D.Zelenka: Vánoční mše
Litane G dur, F dur
J.D.Zelenka: Litane omnium sanctorum
J.D. Zelenka: Missa circumcissionis Domini
Credo (rozepsáno pro sopran, alt, tenor,bas, sbor)
Dixit dominus D
J.D. Zelenka: Credo
J.D.Zelenka: Missa (orchestr)
Beatus VIR –C dur (sbor 21x)
Žalmy, Magnificat
Missa (n.s.)
Missa P (orchestr)
Missa Paschalis (tenor, bas)
Missa Paschalis (sopran, alt)
Dixi Domini
J.D.Zelenka: Žalm 121
Gloria
Litaniae lauretanae
Litaniae G- dur
J.D.Zelenka: Letaniae F dur
J.D.Zelenka.Psalmus 129 De Profundis
J.D.Zelenka: Da pacem ''a 2 Cori
J.D.Zelenka:Memento Domine David
Hamec dies
Žalm 129 De Profundis
Žalmy (oratorium)
J.D.Zelenka In convertendo
J.D. Zelenka:Laudate Dominum
J.D.Zelenka: Psalmus 111
J.D.Zelenka : In exitu
J.D.Zelenka: Gloria solenne
Oratorium: Ježíš na Kalvárii
Missa paschalis C dur
J.D.Zelenka : Missa promissae gloriae
Missa C dur
Čeští klasikové (rev. Prof.Jan Mařák)

Seznam notových záznamů od p. Piláta
(předaných 25.11.2008)

J.D.Zelenka. Lectiones et responsoria pro officio
J.D.Zelenka:Credo d mol
J.D.Zelenka:Magnificat D dur
Missa integro

J.D.Zelenka: Missa Dei Filii
Missa integra Ddur
Missa s trinitatis
Kyrie a Sanctus ex.Missa in 6
Agnus a 4 G dur
Credo Solenne
Missa s.Caeciliae
Sanctus, Benedictus, Agnus
Credo ex Missa Votiva
Requiem d moll
Offertorium (ad Requiem) Domine Jesu Christe
Dies irae (k Requiem D dur)
Missa Dei mori Dies irae (k Requiem d mol)
Requiem c moll
Domine Jesu Christe
Sub olea pacis
Missa a moll
Christe eleison
Oratorium orchestr
Missa de Requiem – D dur
Dies irae solenne
Dies irae d moll (patří k Requiem d moll)
Z Oratoria sv. Václav
Fortitudo mea
Credo (ex missa G) a –moll
Missa in C (Ccorporis Domini)
Kyrie d moll, Sanctus, Agnus

Tiskoviny

Musica Antiqua Bohemica:

J.D.Zelenka: Sub olea pacis – partitura (1723)

Lamentationes Jeremiae Prophetae – partitura, seria II,č.4 (3x)

Psalmi et Magnificat-partiatura, ser.II,č,5

Composizioni per orchestra - partitura, č.61 (2x)

J.D.Zelenka Missa Votiva e Moll (1939)

J.D.Zelenka:Seine geistlichen italienischen Oratorien

Drážďanský inventář J.D.Zelenky z r. 1726

Drobné tiskoviny- programy Pražského jara, České filharmonie, Podblan. hudeb. podzim aj. slavnosti

Korespondence J.Piláta

Skála Karel:Pocta J.D.Zelenkovi I.část . 1945-1979 , II.část 1980-2000, vyprávění, výstřižky, články o J.D.Zelenkovi, Jiřím Pilátovi a Václavu Oktábcovi (2x)

celk. převsato : 28 kart. + 5 kart. = (33) kart.

3,80 lemn

anici!

ne skupiny
čtyř Akční
s traktori-
s něj de-
do rána".
u nás
na od-
místě-
zvedem
me je-

čích a
k do-
maji
t-

OSLAVY

Mezinárodního
družstevního dne
spojené

s okresními dožínkami
ve Vlašimi dne 5. září
uvítáme

úspěšným provedením žni a vý-
kupu obilí, který obětavá práce
družstevníků, pracovníků ČSSS
a STS umožňuje provést do 16.
srpna 1959.

oří včas zasetou řepku

* tato náročná plodina na dodržování
agrotechnických lhůt v zemi.

Nepras K.

Nepřehlížejte požární opatření

Opravdovým neštěstím je požár,
který se stal 31. července v těsné
blízkosti našeho okresu ve Zlatých
Horách na Votičku, kde vyhořela
nová družstevní kucha s veškerou
zásobou nář. Požár to byl velký,
eště dnes se z kachle sutin a
opele kouří.

Upozorňujeme na to, aby
vše bylo na jedné úrovni
aby sledy byly nejen hlá-
ně také kontrolovány proti sa-
znice, jako se to stalo v tře-
příspěvek na Votičku.

VLASTIVĚDNÝ MOUČEK

Skladatel baroka původem z Louňovic

Karel Jiroušek:

V době pobělohorského útisku, v
době, kdy náš lid nemel ničeho,
jen trochu zpěvu, rodili se tvůrcové
nových proudů myšlenkových v
hudbě.

Jedním z těchto byl i Jan Dismas
Zelenka, narozený 16. října 1679
v Louňovicích p. Bl. Základy hudby
získal od otce Jiřího, který byl kan-
torem a varhaníkem. Vzdělával se
později v Praze a r. 1710 přichází
ke dvorní kapele krále Augusta II.
v Drážďanech. V letech 1715-1718
zdokonaluje se u vídeňského dvor-
ního kapelníka J. J. Fuxa a v Itálii
u Ant. Lotiho a Scarlattiho. V r.
1723 je Zelenka v Praze a účastní
se jako skladatel korunovce Karla
VI. Při této příležitosti byla hrána
Zelenkova komedie „Melodrama de
Sancto Venceslao“ (znovu byla pro-
vedena v Praze r. 1938), dále Con-
certo, Symfonie a Suita. Vrací se
do Drážďan a jest jmenován dvor-
ním skladatelem. Sám Tomášský
kantor Johan Sebastian Bach z
Lipska si velmi vážil Zelenkovy
tvorby.

Dokladem jeho lásky k mateřštině
je žalm 150 na text Kralické
bible „Chvalte syna božního“, mo-
tetto s basovým solem. Suitu z
F dur provedl Bedřich Smetana r.
1863 v Praze.

J. D. Zelenka zemřel 23. prosince
1745 v Drážďanech.

MNV v Louňovicích pořádá 16.
srpna t. r. hudební odpoledne na
oslavu 280. výročí svého velkého
rodáka, za účasti Sukova komer-
ního orchestru z Benešova a prof.
st. konservatoře v Praze Ad. Cmi-
rala.

PROGRAMY KIN

Zařazené filmy do 20. srpna 1959

VLAŠIM: Mamzel Nitouche 14.
až 17. 8., Poslední návrat 18.-19. 8.,
Stopa vede do tmy 20. 8. - Milliono-
vá bankovka 15. 8. (noční). - Č. S.
ŠTERNBERK: Kudy kam 15. 8., Pří-
pad dr. Laurenta 16. 8., Hořká láska
18. 8., Poloha neznámá 20. 8. -
NACERADEC: Žena, o které
mluví 15.-16. 8. - DIVIŠOV: To
15.-16. 8., Tichý Don II. 19. 8. -
LOUNOVICE pod Blaníkem: Točte
schody 15. 8., Rameno spravedli-
nosti 16. 8. - CECHTICE: Závoj
samoty 15.-16. 8. - TRH. STĚ-
PANOV: Komedianti 15. 8., Soře-
rem proti své vůli 16. 8., Obléhání
Bělehradu 19. 8. - ZDISLAVICE:
Už nikdy kamarádi 15. 8., Přepadení
ve stepi 16. 8.

NO

Ročník X.

Od

Ma

Druž-
ství
1959

Zazpívají kus od Dismase

Jedinečnou příležitost uslyšet jednu z Dismasových litaní nabídne smíšený chrámový orchestr a sbor.

Poříčí nad Sázavou - Nejdlejší skladbou Jana Dismase Zelenky, litaní ke všem svatým, se v neděli 4. listopadu od devatenácti hodin divákům představí místní smíšený chrámový orchestr a sbor. Stane se tak v kostele sv. Havla v Poříčí nad Sázavou v rámci 17. ročníku festivalu **Podblanický hudební podzim** Nedělní koncert však není první Dismasovou skladbou prezentovanou před poříčským publikem. První litanie G dur Consolatrix afflictorum zazněla již v říjnu 1995, další, litanie F dur, o rok později. To už ale měl chrámový orchestr z Poříčí za sebou čtyřicet let své působnosti, protože jeho historie sahá až za polovinu minulého století. "Orchestr vznikl v červnu 1945 a již na Vánoce stejného roku jsme měli první koncert," říká Jiří Pilát, současný dirigent, sbormistr a varhaník, který působí nejen v poříčském kostele, ale již jedenáct let hraje na varhany také v Mnichovicích v okrese Praha-východ. Počet hudebníků, ani nástrojů poříčského orchestru není ustálen a je doplňován podle potřeby té které skladby. "Zatím nejvyšší počet hudebníků na jediném koncertu dosáhl čtyřicítky," tvrdí Pilát, ale upozorňuje, že průměrně hraje v orchestru asi dvacet, především amatérských hudebníků. "Jsou mezi námi ale i profesionální muzikanti," vysvětluje dirigent a prozrazuje také, kde se profesionální kumštýři v poříčském amatérském tělese vzali: "Jsou to moji známí z Prahy." Také při nedělním koncertu Dismasovy Litaniae omnium sanctorum se představí významný host. Je jím sólistka Blanka Léblová z Filharmonického sboru. Chrámový orchestr z Poříčí nad Sázavou nezahraje Dismasovu skladbu jen před vlastním obecenstvem, ale repete si přidá ještě následující čtvrtek 8. listopadu v 19 hodin v kostele sv. Jiljí ve Vlašimi. "Nedělní koncert Litanie omnium sanctorum je vůbec prvním provedením na Podblanicku," přibližuje Pilát ojedinělost díla, které mohou místní příznivci Dismasovy hudby slyšet. "Podklady ke skladbě jsem sice získal již v roce 1970, ale čekal jsem třicet let na její provedení," usmívá se poříčský dirigent a varhaník. "Měl jsem na starosti jiné věci," dodává po chvilce. Samotné zkoušky Dismasovy skladby ale chrámovému sboru a orchestru z Poříčí netrvaly tak dlouho. "Začali jsme cvičit na jaře letošního roku," uvádí o přípravách nestor poříčské kultury Jiří Pilát s tím, že původně chtěl dílo představit již 25. června v Benešově, ale protože byl přemluven, nechal premiéru až na podzimní festival. "Na koncert se moc těším, protože to je nejen překrásná, ale i velmi obtížná skladba. Jen bych chtěl požádat posluchače, aby přišli včas a nerušili svým příchodem ostatní diváky."

Jedna z nejrozsáhlejších kulturních akcí roku nabídne dvacet koncertů v osmnácti městech

Benešov - Dvacet koncertů nabídne jedna z nejrozsáhlejších kulturních akcí roku, festival **Podblanický hudební podzim 2002**, který dnes začne v Benešově. I pro letošní rok připravili pořadatelé jedno vystoupení v Praze na Starém Městě. „Dva koncerty se v hlavním městě uskutečnily i loni a setkaly se s velkým úspěchem. Festival svým významem už přesáhl hranice benešovského okresu,“ uvedl vedoucí referátu kultury benešovského okresního úřadu Jiří Hřebíček. V chrámu svatého Mikuláše se tak 14. října představí pražský sbor L'asenzio spolu se sborem benešovských učitelek. Po organizační stránce je festival nesmírně náročný, o čemž svědčí například skutečnost, že již nyní začíná vyjednávání s interprety pro příští ročník. Někteří pořadatelé si koncert ve své obci organizují sami. „Informační plakáty jsme si v Čerčanech zajistili a rozvěsili sami. Postaráme se i o výzdobu koncertního sálu,“ řekla organizátorka ze Sdružení Chlum Čerčany Jana Tywonjaková. Základem festivalu je hudba vrcholného baroka, která připomíná skladatele Jana Dismase Zelenku, rodáka z Louňovic pod Bláníkem. Tam vždy také pořadatelé sérii koncertů zakončovali. V letošním roce však festival skončí v Neveklově. „Koncert se připravuje do nádherné auly místní základní školy, kde máme k dispozici amfiteátrovou síň,“ uvedl Hřebíček s tím, že Filharmonie Hradec Králové uvede Vltavu od Bedřicha Smetany nebo symfonii Novosvětská od Antonína Dvořáka. Osmnáctý ročník Podblanického podzimu představí do 29. listopadu významné interprety vážné hudby v osmnácti městech Podblanicka skladby českých mistrů. Festival dnes v Benešově zahájí Československý komorní orchestr se sólisty, houslistou Václavem Hudečkem a sopranistkou Jiřinou Markovou. Jejich vystoupení doplní uměleckým přednesem Radovan Lukavský. Například v Týnci nad Sázavou představí 15. listopadu Škampovo kvarteto Meditace na staročeský chorál Svatý Václave od Josefa Suka. Posluchačům se představí mimo jiné Elizabeth kvartet, Quarteto Teleman, Linha Singers, Adamusovo trio, Pražský barokní soubor, Trio Cantabile a Říčanský komorní orchestr.

Z PROGRAMU PODBLANICKÉHO HUDEBNÍHO PODZIMU 2002

- 26. září - 19.00 slavnostní zahájení festivalu v Městském divadle Na Poště v Benešově. Vystoupí Československý komorní orchestr a Žesťové kvarteto členů České filharmonie.
- 10. října - 19.00 - zasedací síň OÚ ve Vrchotových Janovicích: Elizabeth kvartet (významná díla barokní, klasická a romantická)
- 20. října - 19.00 - kostel svatého Havla v Poříčí nad Sázavou: Sbor benešovských učitelek (chrámová hudba od baroka až po současnost)
- 8. listopadu - 18.00 - kostel svatého Mikuláše v Benešově: Chrámový sbor a orchestr Velešín
- 16. listopadu - 17.00 - kostel svatého Petra a Pavla ve Zdislavicích: Komorní soubor Ludus Musicus (setkání baroka s gotikou)

Festival je kulturním svátkem kraje

Benešov - Deset týdnů se z různých koutů benešovského regionu a okolí ponesou tóny vážné hudby. Koncem minulého týdne totiž odstartovala nejrozsáhlejší akce vážné hudby ve Středočeském kraji nazvaná **Podblanický hudební podzim 2003**, která čítá devatenáct koncertů.

Podblanický hudební podzim se pořádá k počtě Jana Dismase Zelenky. Má však i další poslání. „Stal se kulturním svátkem kraje a setkáním kulturní veřejnosti. Věřím, že tato setkání jsou lékem. Lékem proti lhostejnosti, lékem, který pomáhá vytvořit základní priority lidského soužití, kde nesmějí chybět pojmy, jako je pokora a tolerance,“ uvedla při zahajovacím koncertu ředitelka festivalu Věra Dudíková.

Máte za sebou zahajovací koncert. Co cítíte?

Částečně se mi ulevilo. Pokaždé prožívám strach, aby přišli lidé, přijeli umělci, aby se koncert líbil posluchačům a aby splnil svoji úlohu zahajovacího koncertu. Zde bych chtěla zdůraznit, že zahajovací koncert je především o setkání pořadatelů, tedy zástupců měst a obcí, kde se jednotlivé koncerty konají. Proto se vstupenky nedostanou na všechny, kteří by rádi přišli, za což občas slýchám kritiku. Je mi to líto, ale jinak to nejde.

Devatenáct koncertů v rámci festivalu se koná v osmnácti městech a obcích kraje. Příprava takové akce musí být náročná...

Organizace je skutečně velmi složitá. Každá obec má jiné podmínky pro konání koncertu, což ale na druhou stranu festival činí výjimečným: dramaturgie každého koncertu je typická pro Podblanický podzim, zároveň ale šitá na míru konkrétnímu místu, kde se koncert koná.

Letošní ročník festivalu je v pořadí devatenáctý. Co v uplynulých letech **Podblanický hudební podzim** dokázal?

Rozšířil znalosti o hudbě místního rodáka Jana Dismase Zelenky a z toho mám velkou radost. Dříve mě totiž velmi mrzelo, že se o Zelenkovi ví více v Itálii než v jeho rodišti. Příjemné je také zjištění, že lidé mají zájem o všechny koncerty.

Znamená to, že se nestává, aby pořadatelé jeden koncert vyprodali a na další přišlo jen pár lidí?

V posledních letech to tak skutečně není. Například na loňský koncert v Blažejovicích přišlo dokonce více posluchačů, než kolik má celá obec obyvatel. Diváků chodí stále více a k naší radosti jsou mezi nimi i mladí posluchači. Lidé mají festival rádi, dokonce o něm mluví jako o kulturním svátku svého kraje. Považujeme to za velkou počtu.

Místa, kde se konají jednotlivé koncerty, se téměř nemění. Neuvažujete o tom, že festival rozšíříte také do jiných měst a obcí?

Kdybychom to udělali, nebylo by v lidských silách zvládnout jeho organizaci. Ale musím přiznat, že zájem je. Hlásí se nám dokonce města z jiných krajů - letos nás kontaktovala například Jihlava a Tábor. Chceme ale festival ponechat ve Středočeském kraji.

Říkáte, že lidé mají festival rádi. Stejně to bude asi s umělci, kteří na jednotlivých koncertech vstupují...

24.09.2004 - (ss) - Střední Čechy - str. 05
Začíná Podblanický hudební podzim

Benešov - **Podblanický hudební podzim 2004** bude zahájen dnes večer v Benešově v kulturním centru Karlov. Festival již tradičně otevřou jezdecké fanfáry pro čtyři trubky od Jana Dismase Zelenky.

Na programu je vystoupení Jihočeské komorní filharmonie, s níž se představí sólisté Michiyo Keiko, Sylva Čmugrová a dirigent Stanislav Vavřínek. Mluveným slovem bude provázet Radovan Lukavský a Jan Čenský. Začátek je v 19 hodin. Vstupenky lze zakoupit v předprodeji Městského kulturního střediska v Benešově.

Jde o 20. ročník hudebního festivalu, který vznikl v Roce české hudby, kdy byl v Louňovicích pod Blaníkem, rodišti hudebního skladatele Jana Dismase Zelenky, odhalen jeho pomník.

Další část festivalu se koná ve středu v Lešanech, kdy je v tamním zámku připraven program na téma baroko a klasicismus v žesťové hudbě. Začátek je opět v 19 hodin.

V průběhu festivalu vystoupí mimo jiné sólisté z Islandu, Německa a Japonska.

Podblanický hudební podzim se koná pod záštitou Ministerstva kultury České republiky a hejtmana Středočeského kraje Petra Bendla a za finanční podpory Středočeského kraje.

Více informací o Podblanickém hudebním podzimu lze získat v benešovském infocentru.

Kontaktovat ho lze na telefonním čísle 317 726 004 nebo na info@knihovna-benesov.cz.

Lístky na vystoupení, které se 15. října uskuteční v Čerčanech, lze zakoupit v čerčanské knihovně-infocentru, informace pak získat na čísle 317 776 154 nebo e-mailové adrese info@cercany.cz. Vstupenky na závěrečný koncert v Neveklově je možno si objednat na telefonním čísle 317 741 207 nebo na info.neveklov@seznam.cz.

Začíná velký festival vážné hudby

Na sedmnácti koncertech v patnácti městech se představí nejlepší čeští i zahraniční umělci

Střední Čechy - Podblanický hudební podzim, jedna z největších kulturních akcí ve středních Čechách, slavnostně zahajuje v pátek v Benešově. „Od ostatních hudebních festivalů v České republice se liší tím, že se koná v patnácti městech a obcích Středočeského kraje a v Praze,“ řekla ředitelka akce Věra Dudíková. Během festivalu zazní sedmnáct koncertů, poslední 2. prosince v Neveklově. Vystoupí na nich významní čeští i zahraniční umělci.

„Lidé by si neměli nechat ujít například zahajovací koncert v Městském divadle v Benešově, na kterém se představí Praga Camerata s dirigentem Pavlem Hůlou a sólisty Eliškou Toperczerovou a Václavem Hudečkem. Krásný bude určitě koncert Filharmonie z Hradce Králové ve Voticích, při němž vystoupí zahraniční umělci,“ zve ředitelka festivalu. I letos se uskuteční benefiční koncert v Rehabilitačním ústavu v Kladrubech. „Tam je vždycky krásná atmosféra,“ konstatuje Věra Dudíková. Podle ní budou stát za to i koncerty například na zámcích v Lešanech, Louňovicích a samozřejmě závěrečný koncert 2. prosince v Neveklově.

Festival **Podblanický hudební podzim** vznikl v roce 1984 jako pocta jedné z vrcholných tvůrčích osobností evropské barokní hudby, Jana Dismase Zelenky. Ten se narodil v Louňovicích pod Blaníkem. Jedním z hlavních cílů vzniku festivalu bylo posílit u veřejnosti vědomí o významu tvorby louňovického rodáka v jeho rodném kraji a dát lidem v České republice i ve světě na vědomí, že Podblanicko je krajem Jana Dismase Zelenky a jeho hudby.

Festival prezentuje nejen dílo Zelenky, ale dalších významných hudebních osobností, jejichž dílo a život se váže ke zdejšímu kraji. Je to Bedřich Smetana, Antonín Dvořák, Josef Suk, Zdeňk Fibich, Jeoš Janáček, ale i Jan Kubelík či Jan Heřman.

Podblanický hudební podzim nabídne klasická díla českých i zahraničních autorů

Benešov - Festival klasické hudby **Podblanický hudební podzim** zahájí svůj 22. ročník přesně 22. září v Benešově v Městském divadle Na Poště koncertem orchestru Virtuosi Pragenses se sólisty Hanou Jonášovou a Jaroslavem Svěceným.

Vedle Symfonie A dur č. 29, K 201 od W. A. Mozarta se posluchači mohou těšit na Vivaldiho a Kreislera Koncert G dur pro housle a orchestr. Jaroslav Svěcený je navíc jediným českým interpretem této skladby.

„Stejně jako celý hudební svět, tak i náš festival reaguje na oslavy 250. výročí narození jednoho z největších hudebních skladatelů - Wolfganga Amadea Mozarta. Pro festivalové koncerty jsou vybrány ty nejkrásnější Mozartovy skladby,“ uvedla ředitelka festivalu Věra Dudíková. Jedním z nich je vystoupení 23. listopadu v Benešově. V podání orchestru Collegium Pragenses s dirigentem Národního divadla Janem Chalupěckým a sólisty Martinou Bauerovou a Františkem Zahradníčkem uslyší návštěvníci árie z oper Figarova svatba, Kouzelná flétna nebo Don Giovanni. Koncertem bude provázet významný český lékař - onkolog Josef Koutecký.

„Svou profesní dráhu podřídil vědecké a univerzitní práci. Zároveň nemalou část své životní energie věnuje umění, které vnímá jako nezbytný protějšek vědy,“ poznamenala Dudíková. Baroknímu géniovi Janu Dismasu Zelenkovi je věnován koncert na zámku v Louňovicích pod Blaníkem. V podání České komorní filharmonie Praha, řízené dirigentem Petrem Chromčákem, zahrají členové orchestru proslulé Zelenkovy skladby. Skladby J. S. Bacha a A. Vivaldiho zahraje v klášterním kostele sv. Františka ve Voticích komorní soubor Moravské filharmonie Olomouc, doprovázený Václavem Hudečkem. Součástí festivalu jsou i koncerty s mezinárodním zastoupením. Například ve Vlašimi v kostele sv. Jiljí zazní Requiem od W. A. Mozarta v podání orchestru Camerata Filarmonica Bohemia, který bude doprovázen japonským souborem Cosmos a řízený dirigentem Kenichim Shimurou z Tokia. Do letošního festivalu jsou zařazeny opět komponované pořady. Na zámku v Lešanech je připraven pořad pod názvem Drahý Amadee. „Umělci chtějí ukázat Amadea i jako člověka zápasícího s životní všedností a hlubokými emocemi, zázračného génia, který po cestě oslnivých úspěchů, letech ústrků, ponižování a porážek umírá osamocen ve Vídni,“ popsala Dudíková.

Organizátoři festivalu nezapomněli ani na benefiční koncert ve prospěch zdravotně postižených v Rehabilitačním ústavu Kladruby. Vokálně-instrumentální soubor dobových nástrojů Chairé řízený Josefem Krčkem má připravený premiérový koncert. „Také soubor našeho kraje, Sbor benešovských učitelek, bude festival opět reprezentovat v chrámu sv. Mikuláše v Praze,“ upozornila Dudíková.

Tříměsíční festival se sedmnácti koncerty se rozloučí se svými příznivci 1. prosince v koncertním sále v Neveklově českými skladbami, jako je Vltava z cyklu Má vlast Bedřicha Smetany. „Není náhoda, že festival vždy končí v Neveklově. Nová koncertní síň umožňuje pořádat koncert velkého hudebního tělesa, jako je Filharmonie Hradec Králové s dirigentem Ondřejem Kukalem“ řekla Dudíková.

Benešov - **Podblanický hudební podzim** přináší vážnou hudbu do malých měst a obcí, kam se běžně nedostane. Letošním programem chce získat i návštěvníky, kteří nejsou jejími pravidelnými posluchači. „Hudba by měla hlavně lidi ztišit a naučit je mít život rádi,“ říká ředitelka festivalu Věra Dudíková.

Jaké byly počátky festivalu?

Podblanický hudební podzim měl v prvním ročníku jen asi tři, čtyři koncerty. Až do roku 1989 se konal jen v největších městech kraje, například v Benešově a Vlašimi. Tehdy jej zřizoval okresní úřad. Po revoluci vzniklo sdružení, mezi jehož členy patří přední muzikologové a herci. Od roku 2000 je festival organizován profesionálně a patří k největším svého druhu v České republice. Spolupracujeme zhruba s dvaceti městy a obcemi. Z jakého důvodu se objevuje na festivale vážné hudby interpretace Morriconeho Tenkrát na Západě?

Všechny velké festivaly se otevírají širšímu spektru hudebních skladeb. Myslím si, že hudba se spíše než na „vážnou a nevážnou“ dělí na hudbu dobrou a špatnou, nejen z hlediska skladatele, který třeba použije nějaké hudební klíše nebo opisuje od ostatních, ale zejména z hlediska interpreta. Nádherná interpretace obyčejné písničky více dojme i náročné posluchače než špatná interpretace Chopinovy skladby pro klavír. Jestliže v Čerčanech koncertuje Felix Slováček a Boris Krajný, pokládala bych za chybu nezískat pro krásnou koncertní hudbu další spektrum posluchačů. Skladba Tenkrát na Západě je úžasná, takzvaně políbená melodie, kterých je velmi málo. Je bohatá, umělecky naplněná, nedá se o ní přestat vyprávět.

Proč na posledním koncertu festivalu zazní Čajkovský následovaný soudobou tvorbou polského skladatele? Závěrečný koncert v Neveklově se jmenuje Proti zlu víra naděje a láska. V této myšlence se obě skladby, jak známá a divácky oblíbená Symfonie č. 5 od Petra Iljiče Čajkovského, tak September Symphony od soudobého polského skladatele, v mnohém doplňují. Jen každá řeší porozumění životu a potřebné lidské soucítění v životním zápase z jiného úhlu. Wojciecha Kilara proslavila hudba ke Coppolově filmu Dracula. September Symphony naši posluchači určitě v Čechách ještě neslyšeli. Toto strhující hudební dílo líčí apokalyptický zánik newyorských mrakodrapů - dvojčat. Jakoby myšlenkově navazovalo na humanistické poselství Pendereckého Trenu obětí Hirošimy.

Benešov - V divadle, v kostele, ale i ve škole či v rehabilitačním ústavu. Největší festival vážné hudby ve středních Čechách se letos bude konat v osmnácti městech. První z jedenadvaceti koncertů Podblanického hudebního podzimu začíná v Městském divadle Na Poště v Benešově dnes od 19 hodin.

Začne festivalovou znělkou, slavnostními fanfárami Jana Dismase Zelenky, ale především tady vystoupí špičkoví sólisté jako houslista Václav Hudeček, klavíristka Slávka Pěchočová či trumpetista Jiří Houdek. Hned v sobotu bude v kostele Narození Panny Marie v Radějovicích koncert kvarteta s harfou, kterým bude provádět Tomáš Töpfer.

„Zážitkem pro publikum bude následující koncert 3. října na zámku v Lešanech,“ uvedla ředitelka festivalu Věra Dudíková. „Zde se jako sólistka s komorním orchestrem Baroko stále mladé představí vynikající violoncellistka Alžběta Vlčková, která sklízí úspěchy po celé Evropě. Je finalistkou mnoha mezinárodních soutěží. Věřím, že se jí bude krásně hrát i na zámku v Lešanech,“ doplnila. Tradičně i letos zavítá festival 7. října do chrámu svatého Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze. „Pěvecké sbory tady bude reprezentovat soubor našeho kraje Sbor benešovských učitelek,“ poznamenala Dudíková.

Významný bude také galakonzert houslisty Jaroslava Svěceného, který je výraznou osobností české hudební scény, a jeho dcery Julie Svěcené za doprovodu cembalistky Jitky Navrátilové. Tito hudebníci přijedou zahrát 7. listopadu do Čerčan.

Konzert Pavla Šporcla 21. listopadu v Týnci nad Sázavou bude pro posluchače zajímavý také tím, že houslista vystupuje na festivalu **Podblanický hudební podzim** poprvé.

„Program plný skladeb slavných skladatelů bude prezentován 22. listopadu v Bystřici v podání Felixe Slováčka, Borise Krajného a mezzosopranistky Pavly Švestkové,“ upozornila Dudíková.

Jeden z nejdůležitějších koncertů festivalu se odehraje 28. listopadu na zámku v Louňovicích pod Bláníkem, v rodišti Jana Dismase Zelenky, k jehož počtě byl **Podblanický hudební podzim** založen.

Hlavní partneri:

Středočeský kraj

ZENTIVA

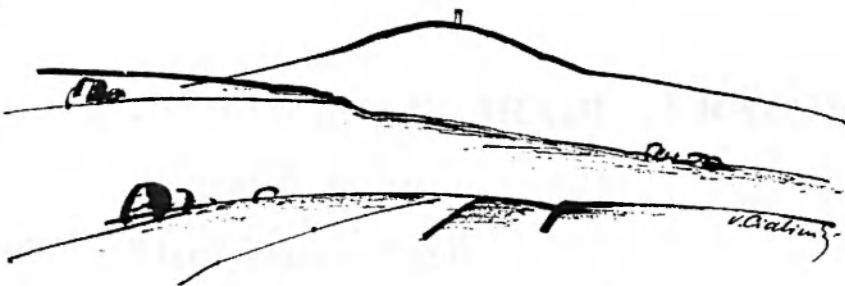
Partneri:

Mediální partneri:

Pořadatelé si dovoluují vyjádřit poděkování partnerům, bez jejichž finanční pomoci by nebylo možno festival pořádat.

Kresba: Vladimír Cidlinský – Galerie C • Grafické zpracování: Quo s.r.o.
Změna programu vyhrazena.

Sdružení profesionálních a dobrovolných kulturních pracovníků
a pořádající obce Vás zvou na koncert

23. ročníku hudebního festivalu

PODBLANICKÝ HUDEBNÍ PODZIM 2007

(Jan Dismas Zelenka 1679–1745)

Festival se koná pod záštitou Ministerstva kultury České republiky
a Ing. Petra Bendla, hejtmána Středočeského kraje,
z finanční podpory Středočeského kraje.

FILHARMONIE HRADEC KRÁLOVÉ

VOTICE

klášterní kostel sv. Františka z Assisi

čtvrtek 18. října 2007 v 19.00 hodin

FILHARMONIE HRADEC KRÁLOVÉ

dirigent: Pavel Šnajdr

Marie Fojtová – soprán

(P. I. Čajkovskij, W. A. Mozart, F. Schubert)

Program:

Petr Iljič Čajkovskij

(1840 – 1893)

Orchestrální suita č. 4 G dur op. 61 – „Mozartiana“

1. *Gigue*
2. *Menuet*
3. *Preghiera*
4. *Téma s variacemi*

Wolfgang Amadeus Mozart

(1756 – 1791)

Exsultate, jubilate K.165

Frantz Schubert

(1797 – 1828)

Symfonie č. 8 h moll D.759 – „Nedokončená“

1. *Allegro moderato*
2. *Andante con moto*